ORTODOKSİA
AHLÂKİ VE DİNİ RESALE
Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul — Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1944 — ΤΕΥΧΟΣ 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ

Η ΣΥΓΧΩΡΟΥΣΑ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΩΤΑΤΟΝ δρᾶμα ἀποτελεῖ ἡ θαυμασία εὐαγγελικὴ Παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, δρᾶμα ἠθικόν, τοῦ ὁποίου τρία εἶναι τὰ μέρη, ὅπως τρία εἶναι συγχρόνως τὰ κυρίως δρῶντα πρόσωπα καὶ τρεῖς ἀντιστοίχως οἱ ὑποτυπούμενοι χαρακτῆρες.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος δεσπόζει τὸ πρόσωπον τοῦ νεωτέρου υἱοῦ, τοῦ ἐπιπολαίου καὶ ἀποστάτου υἱοῦ, καὶ ἀναλύεται εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ ἀποδημία του ἀπὸ τὴν πατρικὴν ἑστίαν εἰς ξένην χώραν, ἡ ἄσωτος κατασπατάλησις τῆς περιουσίας, ἡ ἁμαρτωλὸς ζωὴ καὶ τὸ ἐλεεινὸν κατάντημά της: ἡ ἀθλιότης, ἡ στέρησις, ἡ πεῖνα (Λουκ. ιε΄. 11—16).

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος προεξάρχει τὸ πρόσωπον τοῦ στοργικοῦ καὶ εὐσπλαγχνικοῦ πατρός, ὁ ὁποῖος μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας ὑποδέχεται τὸν ἄσωτον υἱόν, μετανοοῦντα καὶ ἐν συντριβῇ ἐπανερχόμενον εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, εἰς ἐκδήλωσιν δὲ τῆς ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ ἀγαλλιάσεως διατάσσει πανηγυρικῶς νὰ ἑορτασθῇ τὸ γεγονὸς (Λουκ. ιε'. 17—24).

Τὸ τρίτον μέρος ἔρχεται εἰς ἔξαρσιν τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει δεσποζούσης ἰδέας καὶ περιγράφει τὴν φθονοῦσαν ὀργὴν καὶ τὴν σεμνότυφον ἐπίκρισιν τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀντιτάσσεται μεγαλειώδης καὶ πάλιν ἡ πατρικὴ στοργὴ καὶ φιλανθρωπία, ἡ ὁποία καὶ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν οἰκοδομεῖ, φωτίζει δὲ καὶ κλείει τὴν ὅλην διήγησιν. (Λουκ. ιε.' 25—32).

Ἡ φυσικότης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτυλίσσονται τὰ γεγονότα τῆς Παραβολῆς, εἶναι ὁμολογουμένως ἄφθαστος καὶ τὸ ὕφος τῆς διηγήσεως εἶναι ἁπλοῦν καὶ ἀπέριττον. Ἀλλὰ κάτω ἀπὸ κάθε λέξιν καὶ φράσιν της ὁποῖος θησαυρὸς κρύπτεται πολυτίμων ἐννοιῶν! Κάτω ἀπὸ τὴν τόσον ζωηρὰ ἀναλυομένην τραγῳδίαν τῆς ἁμαρτωλοῦ ζωῆς ἑνὸς υἱοῦ ἀσώτου μὲ τὸ οἰκτρὸν κατάντημά της ποῖος δὲν ἀναγνωρίζει τὸν ἁμαρτωλὸν δρόμον τῆς ζωῆς τοῦ ὁποίου αἰχμάλωτον παραδίδομεν τὸν ἑαυτόν μας καθ' ἑκάστην οἱ ἄνθρωποι, μὲ ὅλας τὰς συνεπείας καὶ περιπετείας του; Καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀπέραντον ἀγάπην τοῦ πατρὸς ἐκείνου τῆς Παραβολῆς, ἀγάπην ἡ ὁποία γνωρίζει νὰ συγχωρῇ καὶ μὲ τόσην στοργὴν σπεύδει νὰ σφογγίσῃ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας τοῦ ἐπιστρέφοντος ἀποστάτου υἱοῦ, ποῖος δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρός, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ἐξηγνισμένος εἰς τὰ ρεῖθρα τῆς θαυματουργοῦ μετανοίας, εὑρίσκει τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν σωτηρίαν;

* * *

Ἡ ἁμαρτία εἶναι τὸ πλέον ἑλκυστικὸν πρᾶγμα τοῦ κόσμου. Τὰ θέλγητρά της, ὡς παγίδες προβάλλουν παντοῦ, ἡμέραν καὶ νύκτα μᾶς αἰχμαλωτίζουν, καὶ πίπτομεν οἱ ἄνθρωποι συνεχῶς θύματα τῆς γοητείας της. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁγιότητος ἡ ὁποία εἶναι ***στενὴ καὶ τεθλιμμένη, πλατεῖα***, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος (Μτθ. ζ'. 13), ***πλατεῖα*** εἶναι ***ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς.***

Τὸν εὐρύχωρον τοῦτον δρόμον τῆς ἁμαρτίας, τὸν ἀνεξέλεγκτον βίον τῆς ἐλευθέρας ζωῆς, ἔξω ἀπὸ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ πατρικοῦ ἐλέγχου, ἐπόθησε νὰ ζήσῃ ὁ Ἄσωτος υἱὸς τῆς Παραβολῆς. Εἰς τὰ ἀνήσυχα ὦτα

τῆς νεανικῆς ψυχῆς του, πονηρὸς σύμβουλος, ἡ ἁμαρτία, ἦλθε νὰ τῷ ψιθυρίσῃ: «Ἕως πότε κάτω ἀπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, μέσα εἰς τὸ αὐστηρὸν αὐτὸ περιβάλλον, ὅπου τὰ πάντα κανονίζει καὶ διατάσσει ἡ πατρικὴ θέλησις καὶ τὸ ἄγρυπνον πατρικὸν ὄμμα δεσμεύει κάθε νεανικὴν κίνησίν σου; Ἀποτίναξον τοὺς πατρικοὺς χαλινοὺς καὶ φύγε ἀπὸ τὴν πατρικὴν ἑστίαν. Θὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς χώραν μακράν. Ἔχω ἀπολαύσεις, ἔχω διασκεδάσεις, αἱ ὁποῖαι σοὶ εἶναι ἄγνωστοι. Θὰ σὲ φέρω ἀπὸ ἡδονῆς εἰς ἡδονήν. Μὴ διστάζῃς, τόλμησον. Τόλμησον καὶ θὰ σὲ κάμω εὐτυχισμένον». Αὐτὰ ὑπούλως τῷ ἐψιθύρισεν ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ ἐπιπόλαιος νέος ἔγινεν ἀποστάτης καὶ ἀπηρνήθη τὸν εὐλογημένον πατρικόν του οἶκον διὰ νὰ φύγῃ ἐλεύθερος εἰς τὸ ἄγνωστον.

Ποσάκις δὲν ἔρχεται ἀκριβῶς, μὲ τὴν ἰδίαν ὕπουλον γλῶσσαν, ἡ ἁμαρτία νὰ σαγηνεύσῃ καὶ τὰς ἰδικάς μας ψυχάς, πειθόμεθα δὲ εἰς τὰ δελεαστικὰ νεύματά της καὶ ἐγκαταλείπομεν οἱ ἄνθρωποι τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, ὅπου βασιλεύει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀχαλίνωτοι δὲ ἀπὸ κάθε δεσμὸν θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ ἀρχῶν ἠθικῆς, παραδίδομεν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν μας ἕρμαια τῶν κακῶν μας πράξεων, μέσα εἰς τὴν παγερὰν ἀτμόσφαιραν θρησκευτικῆς ἀναρχίας καὶ ἠθικῆς ἐξαθλιώσεως, μακρὰν ἀπὸ τὴν ζωογονοῦσαν θαλπωρὴν καὶ τὴν σῴζουσαν χάριν τῆς θείας ἀγάπης;

Καὶ ποῖον δὲ τὸ τέρμα τοῦ δρόμου τούτου, τὸν ὁποῖον ἀνθόσπαρτον ὑπόσχεται ἡ ἁμαρτία; Κάτω ἀπὸ τὰ φαντασιώδη ἄνθη βόθρος κρύπτεται βαθὺς καὶ ἀποτρόπαιος, βόθρος μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβάλλεται ἡ ἁγνότης τοῦ σώματος καὶ ἀμαυρώνεται ἡ εὐγένεια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Εἰς μάτην ἀναζητεῖ ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἄνετον ζωὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐφαντάσθη. Τὸ ποτήριον τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου εἶναι εἰς τὸ βάθος του πικρὸν καὶ ἀντὶ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ζωῆς ἐμφωλεύει ἐντὸς αὐτοῦ ἡ ἀπογοήτευσις καὶ ὁ θάνατος. Ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ χάνει ὁ ἄνθρωπος ὅλα τὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα τῷ ἔδωκεν ἡ θεία Πρόνοια. Χάνει τὰ ὑλικά του ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ πρὸ παντὸς χάνει τοὺς πνευματικοὺς θησαυρούς του, τὴν πίστιν του, τὴν ἁγνότητά του, τὴν ἐλπίδα του, κάθε ὑψηλὸν καὶ ἅγιον ἰδεῶδές του. Μαραίνεται τὸ σῶμά του, ἀλλὰ καὶ πρὸ παντὸς ὑποδουλώνεται καὶ ἐξευτελίζεται ἡ ψυχή του.

Λιμὸς ἰσχυρός, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν, ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ τὴν τραγικότητα τοῦ ἀθλίου καταντήματος τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, ὁ ὁποῖος, ἐρείπιον πλέον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πείνης, ἔφθασε νὰ βόσκῃ χοίρους. Τί ἄλλο ἀπὸ λιμὸν ἠθικὸν εἶναι ἡ κατάστασις καὶ κάθε ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ζῇ ἐστερημένος τῆς κοινωνίας τοῦ αἰωνίου ἄρτου τῆς ζωῆς, μὲ τὸν νοῦν ἐσκοτισμένον καὶ μὲ τὴν καρδίαν ρυπαρὰν

καὶ μεμολυσμένην, καθὼς τὰ ἀκάθαρτα ἐκεῖνα ζῶα, ἀπὸ τὴν τροφὴν τῶν ὁποίων ἐζήτει εἰς μάτην νὰ χορτασθῇ ὁ Ἄσωτος υἱός;

* * *

Ἀλλ' ἐδῶ ἀκριβῶς ὅπου κορυφοῦται ὁ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἐξευτελισμὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας, ἐδῶ ἔρχεται νὰ ἐπιλάμψῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς χριστιανικῆς μετανοίας καὶ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ἄπειρος ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁ Ἄσωτος υἱὸς τῆς Παραβολῆς, εἰς τὸν κατήφορον τῆς ἁμαρτωλοῦ ζωῆς του, ἀντιπροσωπεύῃ κάθε ἄνθρωπον, ὑποκείμενον εἰς τήν, κατὰ Παῦλον, εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, αἱ στιγμαὶ τῆς συναισθήσεως καὶ μεταμελείας του, τὰς ὁποίας τόσον ζωντανὰ ἐν συνεχείᾳ περιγράφει ἡ Παραβολή, αἱ στιγμαὶ τῆς ἐκκινήσεώς του ὀπίσω πρὸς τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ ἡ τόσον στοργικὴ ἐκεῖ, μέσα εἰς τὴν πατρικὴν ἀγκάλην, ὑποδοχή του, ἀποτελοῦσι τὴν ζωηροτέραν ὑποτύπωσιν τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον καὶ διὰ κάθε ἄνθρωπον ἱερὸν καὶ ἐπιτακτικὸν προβάλλει, ὁσάκις τὰ βήματά του ὀλισθήσωσι πρὸς τὸν δρόμον τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπείρου ἀγάπης μὲ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δέχεται κάθε εἰλικρινῶς μετανοοῦσαν χριστιανικὴν ψυχήν.

Εὐλογημένη εἶναι ἡ ὥρα ἐκείνη ὅπου ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, μέσα εἰς τὴν δίνην τῆς ἁμαρτίας, θὰ δυνηθῇ νὰ συγκεντρώσῃ τὰς δυνάμεις του, ***νὰ ἔλθῃ εἰς ἑαυτόν***, καὶ ἡ συντριβή του καὶ ὁ πόνος του θὰ ἐκσπάσωσιν εἰς τὴν σωτήριον ἐκείνην ἀπόφασιν: ***Ἀναστὰς πορεύσωμαι πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ; Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου.*** Εὐλογημένη καὶ τρισευλογημένη αὐτὴ ἡ ὥρα. Διότι οἱ οὐρανοὶ εἶνε ἀνοικτοὶ καὶ ἡ πονεμένη φωνὴ τοῦ μετανοοῦντος ἁμαρτωλοῦ εὑρίσκει τὴν ἁγιωτέραν ἀπήχησιν ἐκεῖ ἐπάνω, ὅπου, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ῥῆσιν τοῦ Κυρίου, ***χαρὰ γίνεται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι*** (Λουκ. ιε'. 7).

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς τῆς ἁγίας ἡμῶν Χριστιανικῆς Θρησκείας δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸν αὐστηρὸν Σαβαὼθ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλ' εἶνε ὁ συγγνωμονικὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς Πατὴρ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Χάριτος, ὁ ὁποῖος ***οὐ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.*** Ἡ χάρις Του μακροθυμεῖ ὁσάκις ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι καταλείπομεν—καὶ γίνεται αὐτὸ κάθε στιγμήν — τὸν δρόμον τοῦ ἁγίου θελήματός Του, διὰ νὰ πορευθῶμεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, μακροθυμεῖ καὶ ἀναμένει τὴν ἐπιστροφήν μας, καθὼς ὁ πατὴρ ἐκεῖνος τῆς Παραβολῆς δὲν ἔπαυσε νὰ ἀναμένῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀποδημήσαντος καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ κατασπαταλήσαντος τὸν βίον ἀσώτου υἱοῦ του, νοσταλγικὸν δὲ συνεχῶς εἶχε τὸ βλέμμα ἐστραμμένον πρὸς τὸν δρόμον

ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ἔφερεν ὀπίσω εἰς τὴν πατρικὴν στέγην, ἐξηγνισμένον καὶ καθαρὸν ἐν τῇ μετανοίᾳ. Μακροθυμεῖ λοιπὸν καὶ ἀναμένει τὴν ἐπιστροφήν μας ὁ Πανάγαθος Θεός.

Καὶ ὅταν ἡ μετάνοια συντελεσθῇ καὶ ὁ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ κρυπτόμενος σπινθὴρ τοῦ θείου φωτὸς ἀναφθῇ εἰς φλόγα καθαρτήριον, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ κατακαοῦν τὰ σπέρματα τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ ἐξαγνισθῇ ἡ ψυχὴ καὶ ἀναγεννηθῇ εἰς νέαν ζωήν, ἡ χάρις τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς σπεύδει νὰ ἐνδύσῃ τὸν μετανοοῦντα ἄνθρωπον τὴν φωτεινὴν στολὴν τῆς οὐρανίου συγγνώμης, νὰ στολίσῃ τὴν δεξιάν του μὲ τὸν δακτύλιον τῆς υἱοθεσίας καὶ τοὺς πόδας του μὲ τὰ ὑποδήματα τῆς θεϊκῆς εὐλογίας καὶ ἐπὶ πᾶσι νὰ θύσῃ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ***τὸν ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐσφαγμένον ἀμνόν, τὸν αἴροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου***, διὰ νὰ ζωογονήσῃ τὴν διὰ τῆς μετανοίας ἀναγεννηθεῖσαν ψυχὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς πνευματικῆς καὶ ἀθανάτου Τραπέζης τοῦ τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος αὐτοῦ.

* * *

Τοιαύτη ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῆς εὐαγγελικῆς Παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου. Τὸ ὑψηλὸν καὶ παρήγορον νόημά της ἂς τὸ ἔχωμεν οἱ ἄνθρωποι πολύτιμον χειραγωγὸν εἰς τὴν ζωήν μας, τὴν ζωήν μας μὲ τοὺς τόσους πειρασμοὺς καὶ τὰ τόσα πάθη της, μὲ τὰς τόσας δοκιμασίας καὶ τὰς τόσας πτώσεις της. Ἠμπορεῖ νὰ εἶνε αἰώνιος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ζωὴ ἀδιάκοπος ἀγὼν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν πρὸς τὸν φοβερὸν αὐτὸν ἐχθρόν. Καθὼς λέγει ὁ ἅγ. Ἀπόστολος Παῦλος: ***Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου*** (Ἐφ. ϛ΄ 12)· καὶ εἰς τὸν ἄνισον αὐτὸν ἀγῶνα ἔχει νὰ πέσῃ πολλάκις ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια, διὰ νὰ φθάσῃ ἡ πτῶσίς της οὐχὶ σπανίως τὰ ὅρια τῆς τραγῳδίας ἑνὸς Ἀσώτου υἱοῦ.

Ἀλλά, καὶ μέσα εἰς τὴν πτῶσίν μας, ἂς μὴ λείψῃ ποτὲ ἀπὸ τὴν ψυχήν μας τὸ γλυκὺ ὅραμα τῆς ἀγαθότητος καὶ εὐσπλαχνίας τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρὸς καὶ ἂς μὴ σβεσθῇ τὸ φῶς τῆς πατρικῆς ἀγάπης Του, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν νὰ καταυγάσῃ καὶ τὰς πλέον σκοτεινὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς μας, ἐνῷ ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς θὰ καταφθάνῃ μεγαλειώδης ἡ φωνὴ τῆς συγγνώμης, τὴν ὁποίαν ἐκεῖ εὑρίσκει κάθε μετανοοῦσα χριστιανικὴ ψυχή: ***Εὐφρανθῆναι καὶ χαρῆναι δεῖ, ὅτι ὁ υἱός μου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη***.

† Ο ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΣ ΑΥΤΗΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

ΔΙΑ ΤΗΝ μετὰ τὴν Ἅλωσιν περίοδον, μέχρι τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Εὐθυβούλη (1889), ὁ Ἀμασείας ἀναγράφει 48 μητροπολίτας. Ἐν τῷ ἐμῷ καταλόγῳ σημειώνονται μόνον 44. Παραλείπεται ὁ Μελέτιος τοῦ 1821, ὃν οὐχ εὑρίσκω εἰς τοὺς κώδικας τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου. Οὐδεὶς χῶρος ὑπάρχει καὶ διὰ τὸν Γερμανὸν τοῦ 1807, ἀφ' οὗ ἀπὸ Νοεμβρίου 1790 μέχρι Νοεμβρίου 1810 ἱεράτευσεν ἐν Χαλκηδόνι Ἱερεμίας ὁ Μαυροκορδᾶτος. Διὰ τὸ ἔτος 1713 ἀναφέρει ὁ Ἄνθιμος Χαλκηδόνος Κοσμᾶν, ἀλλά, ὡς γνωστόν, ἀπὸ τοῦ 1702—1720 μητροπολίτης Χαλκηδόνος ἦτο ὁ Κωνστάντιος.

Δὶς ἀναφέρει τὸν Δωρόθεον τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ἐνῷ πρόκειται περὶ συνεχοῦς ἱερατείας τοῦ ἰδίου προσώπου. Παρεμβάλλει μεταξὺ Γαβριὴλ καὶ Κλήμεντος Χαλκηδόνος Σαμουὴλ (1687), τὸν ὁποῖον οὐδαμοῦ εὗρον. Διὰ τὸ ἔτος 1580 ἀναγράφει ὁ Ἄνθιμος Χαλκηδόνος Σισίνιον, ἐνῷ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συναντῶμεν τὸν Δωρόθεον.

Ὁ ἀείμνηστος Β. Μυστακίδης, περὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, εἰς τὸ ἀλλαχοῦ ἀναφερόμενον περιοδικὸν δημοσιεύει ἀτελῆ κατάλογον τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος καὶ μὲ χρονολογίας ὄχι ἀκριβεῖς. Μετὰ τὸν Νεκτάριον π.δ.χ. τῶν ἀρχῶν τοῦ ιζ^ου αἰῶνος ἀναγράφει τὸν ἅγιον Νικήταν τοῦ ὀγδόου ἢ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἱεράρχην. Διὰ τοὺς μετὰ τὴν Ἅλωσιν χρόνους ὁ κατάλογος τοῦ Μυστακίδου φθάνει μέχρι τοῦ Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, ἐν τῷ μεταξὺ ἀφιεμένων πολλῶν χασμάτων. Δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν κατὰ πολὺ πληρέστερον κατάλογον τοῦ Ἀνθίμου.

Ἐν τῇ συντάξει τοῦ καταλόγου μου δὲν περιωρίσθην μόνον εἰς τοὺς κώδικας τοῦ Οἰκ. Π/χείου καὶ εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν κωδίκων τοῦ ἐνταῦθα μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου (ἰδίως τοῦ χειρογράφου 622) τὰ δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Καισαρείας Καλλινίκου Δελικάνη. Εἶχον ὑπ' ὄψιν πληθὺν ἐγγράφων καὶ ἰδίως σιγιλλίων τῆς ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, δημοσιευθέντων εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὑπὸ τοῦ Δ. Ζακυνθηνοῦ, πλεῖστα ἄλλα ἔγγραφα τῶν τουρκικῶν ἀρχείων ἢ ἄλλης προελεύσεως δημοσιευθέντα ὑπ' ἐμοῦ εἰς τοὺς δύο τόμους τῆς Φωτιείου μου Βιβλιοθήκης, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα δημοσιευθέντα ἢ ἀναδημοσιευθέντα ὑπὸ διαφόρων.

Καὶ ὁ ἐμὸς κατάλογος παρουσιάζει χάσματα, τὰ ὁποῖα τότε μόνον θὰ πληρωθῶσιν—ἐὰν τοῦτο καταστῇ δυνατὸν—ὅταν ἀνακαλυφθῶσι καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἐπιγραφαὶ καὶ ἕτερα μνημεῖα συμπληροῦντα ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἱεραρχῶν τῆς ἱστορικῆς ἐπαρχίας τῆς Χαλκηδόνος.

Β) ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

1) ***Θεόκριτος***, μεταξὺ τοῦ β^ου^ καὶ τοῦ γ^ου^ αἰῶνος. (Contra hos susceperunt Bithyniae provinciae sacerdotes id est civitatis Chalcedoniae et Nicomediae episcopi Theocritus et Evander) Λ. Π. Migne τόμ. 53 στ. 592.

2) ***Ἀδριανὸς*** ἢ μᾶλλον κατὰ συριακὸν μαρτυρολόγιον ***Ἀδρίας*** (τοῦ Wright Acta Sanctorum tom. II p. LXI et VI p. 196. Dictionnaire d'archéologie chrétienne etc. tom. III première partie col. 121. Échos d'Orient, XI p. 347). Τοποθετοῦσι τὸν ἱεράρχην τοῦτον μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

3) ***Μάριος ἢ Μάρνις*** 325—362, παρίστατο κατὰ τὴν πρώτην σύνοδον· ἐφρόνει τὰ τοῦ Ἀρείου.

4) ***Θεόδουλος Α^ος^*** ἄμεσος διάδοχος τοῦ προηγουμένου. Παρέστη κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κ/πόλει Οἰκ. Σύνοδον (381). Ἐν χειρογράφῳ ἀνακαλυφθέντι ὑπὸ τοῦ Gelzer ἀναγινώσκομεν. «Provinciae Bithyniae (Β'. σύνοδος) 4) Theodulos Calcedonensis. [1]

5) ***Κυρῖνος***· περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἀκμάσας ἀπέθανε τὸ 405. Θανάσιμος ἐχθρὸς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, μέλος τῆς ἐν Δρυΐ συνόδου τῆς συνελθούσης κατὰ τοῦ ἱεροῦ πατρός.

6) ***Φιλόθεος***· οὗτος εἶναι ὁ χειροτονήσας τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τῶν Ρουφιανῶν (406—426) ἅγιον Ὑπάτιον. [2]

7) ***Εὐλάλιος***. Ὑπογράφει τὰ πρακτικὰ τῆς Γ'. Οἰκ. Συνόδου. Ἐν ἐπιγραφῇ εὑρεθείσῃ πλησίον τοῦ Χαϊδὰρ-πασᾶ καὶ δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παρανίκα («Ἀνατολή» 7 Μαρτίου 1877) ἀναγινώσκομεν . . . «ἐνεκαινίσθη ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου Μάϊον τοῦ 450 ***Εὐλαλίου ὄντος ἐπισκόπου Χαλκηδόνος***». Ὁ Εὐλάλιος ἐξέλιπεν ὀλίγον (450—451) πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ.' Οἰκ. Συνόδου. [3] Διάδοχός του ἀνεδείχθη

8) Ὁ ***Ἐλευθέριος*** παραστὰς κατὰ τὴν Δ'. Οἰκουμ. Σύνοδον. Ἐπ' αὐτοῦ, ὡς εἴδομεν, ἡ ἐπισκοπὴ Χαλκηδόνος τιμητικῶς ὠνομάσθη μητρόπολις. Ὁ Ἐλευθέριος ἐπὶ 25 περίπου ἔτη ἐποίμανε τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος. Παρίστατο ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 459 τῇ συγκροτηθείσῃ ἐπὶ π/χου Γενναδίου ἐν Κ/πόλει (Mansi, τόμ. VII στ. 137, 523, 917) «Ἐλευθέριος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Χαλκηδόνος».

---

[1] Échos d'Orient tome IV p. 21.

[2] Échos d'Orient tome III p. 112. Τὸν Φιλόθεον ἀγνοεῖ ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος.

[3] Κατὰ τὰς ἐρεύνας τοῦ G. Vailhé ὁ θάνατος τοῦ Εὐλαλίου καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἐλευθερίου πρέπει νὰ καθορισθῶσι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ μεταξὺ Μαΐου 450 καὶ Ὀκτωβρίου 451. Échos d'Orient, ἔτος 1908 σελ. 358.

9) ***Ἡρακλειανός***. Ἀναφέρεται εἰς τὴν Μυριόβιβλον τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὡς γράψας κατὰ Μανιχαίων «ἐν εἴκοσι βιβλίοις».[4]) Ἡ ἱερατεία τοῦ ἱεράρχου τούτου παρετάθη ἀπὸ τοῦ 509 μέχρι τοῦ 518 τὸ βραδύτερον.[5]) Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 475 καὶ 509—εἰς περίοδον 32 ἐτῶν—ἐμφανίζεται χάσμα μὴ δυνάμενον νὰ πληρωθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

10) ***Μαρτιανός***. (518, 520) ἀναφέρεται ὑπογράφων τὴν πρὸς τὸν πάπαν Ὀρμίσδαν ἐπιστολήν.[6]) «Μαρτιανὸς ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος».

11) ***Φωτεινός***· «ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος». Ὑπογράφει τὴν ἐπὶ πατριάρχου Μηνᾶ κατὰ τὸ ἔτος 530 συγκροτηθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον. Κατὰ τὸ 536 ἐκόσμει τὸν θρόνον τῆς Χαλκηδόνος.[7])

12) ***Κωνσταντῖνος*** Α^ος^ εὑρίσκεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου συγκροτηθείσης Ε.´ Οἰκ. Συνόδου (553).[8])

13) ***Πέτρος***· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μόσχου· «ζητήσας οὖν μανθάνω ὅτι ὁ ἀββᾶς Πέτρος, ὁ γεγονὼς ὕστερον ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος ἔχει». (Migne τόμ. 87 στ. 2997).

Ὁ Χαλκηδόνος Πέτρος δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Λικηνίου (Lequien). Ἐπεσκόπευσε κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ στ^ου^ αἰῶνος[9]) ἢ μᾶλλον μεταξὺ τοῦ 593 καὶ 619.

14) ***Πρόβος***· κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ζ´. ἑκατονταετηρίδος.[10])

15) ***Ἰωάννης*** Α^ος^· ὁ ἱεράρχης οὗτος παρέστη κατὰ τὴν ἕκτην καὶ τὴν πενθέκτην σύνοδον (681 καὶ 692). Mansi XI στ. 669, 689, 989. «Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος».

Ὁ Lequien πρὸ τοῦ Πρόβου σημειώνει Νικήταν ὡς Νικήταν πρῶτον. Ὁ Νικήτας Χαλκηδόνος ὁ Α´. ἱεράτευσε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 726 καὶ 775. Ἀσματικὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ὁ Κεραμεὺς Παπαδόπουλος, ὁπόθεν μανθάνομεν ὅτι ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐτελεῖτο τῇ 28 Μαΐου· ἐκ τῶν τροπαρίων τῆς ἀκολουθίας ταύτης καταφαίνεται ὅτι ἤκμασεν ὁ ἅγιος Νι-

---

[4]) Πατρολογία Migne τόμ. 103. στ. 288.

[5]) Échos d'Orient ἔνθ. ἀν. σ. 348. Καὶ Lequien, ἔνθ. ἀν. σ. 600. Κλεὶς Πατρολογίας σ. 447 «Ἡρακλειανοῦ» ἐπισκόπου Χαλκηδόνος κατὰ Μανιχαίων βιβλ. κ´. «Σεβηριανὸς» ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον (τίτλ. ΠΕ., 288) ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγραψα.

[6]) Mansi τόμ. VIII στ. 492.

[7]) Mansi τόμ. VIII στ. 1015—1018

[8]) Mansi IX στ. 174, 192, Lequien, ἔνθ. ἀν. σ. 603, Échos d'Orient 1905 σ. 348.

[9]) Échos d'Orient ἔνθ. ἀν. σ. 349. καὶ Dictionnaire d'archéologie chrétienne Γα. στ. 122.

[10]) Dictionnaire etc. ἔνθ. ἀνωτ. στ. 122. Échos d'Orient 1908 σ. 349. Lequien ἔνθ. ἀν. στ. 603. Assemani, Bibliotheca Orientalis τόμ. II. Ὁ Lequien σημειώνει ὡς ἔτος ἱερατείας τοῦ Πρόβου τὸ 591.

κήτας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰκονομαχίας. 11) (Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ ἱεροσολυμητικῷ τυπικῷ τοῦ Ἁγίου Σάββα).

16) ***Νικήτας*** Α^{ος} ὁ ὡς ἄνω.

17) ***Ἀνδρέας***. Ὁ ἐπίσκοπος Τίου Κωνσταντῖνος (θ'. αἰῶνος), ἐξιστορῶν τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἀναφέρει ὅτι αὕτη ἐγένετο ἐπὶ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Στ'. ἐπὶ πατριάρχου Ταρασίου καὶ ἱερατεύοντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος μητροπολίτου Ἀνδρέου (780—787). 12) Τὸν Ἀνδρέαν ἀγνοοῦσιν ὁ Lequien καὶ ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος.

18) ***Σταυράκιος***· παρέστη εἰς τὴν ἑβδόμην Οἰκουμενικὴν σύνοδον (787). «Σταυράκιος, ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος». 13)

19) ***Κοσμᾶς***· μοναχὸς εἶτα ἀρχιερεὺς Χαλκηδόνος. Ἐν τῷ μηναίῳ τοῦ Ἀπριλίου (18) φέρεται ὡς ἅγιος· «μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κοσμᾶ, ἀρχιεπισκόπου Χαλκηδόνος.» Ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰκονομαχίας, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 813 καὶ 820, 14) ἢ κατ' ἄλλους μεταξὺ 720 καὶ 840.

Ὁ Lequien σημειώνει τὴν ἱερατείαν τοῦ Κοσμᾶ γενομένην ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Ε'. τοῦ ἐπιλεγομένου Ἀρμενίου (813 — 828). Εἰς τὸ Μηνολόγιον τοῦ Βασιλείου τοῦ Β'. ἀναγινώσκομεν. «Κοσμᾶς ὁ ἁγιώτατος ἱεράρχης καὶ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ, γέγονε μὲν ἐκ Κ/πόλεως . . . , ἀφῆκε τὸν κόσμον καὶ ἐγένετο μοναχός. Καὶ δι' ἀσκήσεως καὶ λοιπῆς ἀρετῆς, ἑαυτὸν ἐκκαθάρας, καὶ Θεοῦ γενόμενος κατοικητήριον, ἐχειροτονήθη ***Χαλκηδόνος ἐπίσκοπος***, κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δυσσεβῶν εἰκονομάχων». (Βλέπε καὶ Μ. Γεδεὼν Βυζαντ. ἑορτολ. σ. 92 καὶ Ἱεροσολ. σταχυολογίαν Β. σ. 250.

20) ***Ἰωάννης*** Β^{ος} πρώην συγκλητικὸς ὁ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ «Καμουλιαναὶ» Καμουλιανὸς ἐπονομαζόμενος· ἤκμασε κατὰ τὴν ἐποχὴν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου· ἀπέθανε περὶ τὸ 820. 15) «Ἐγένετο τότε τοὺς ἐκκρίτους τῶν πατέρων συμφωνῆσαι εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἁγίου (Ἰωαννικίου) ἀπελθεῖν . . . ὑπῆρχε δὲ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν ὁ παναγιώτατος ***Ἰωάννης ὁ Χαλκηδόνος***» (Βίος Ἰωαννικίου μοναχοῦ).

(ἕπεται συνέχεια)

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

11) Dictionnaire κλ. ἔνθ. ἀν. στ. 122. Περιοδ. ἑλλ. Συλλόγου 26 σ. 42 ἔνθα ἡ σχετικὴ μελέτη τοῦ Κερ. Παπαδοπούλου.

12) Acta Sanctorum (τῶν Bollandistes) Semptemb. tome V. n. 14 p. 281. Dictionnaire ἔνθ. ἀν. col. 122. Échos d'Orient 1908 σ. 349.

13) Mansi, XIII στ. 136, 281. Dictionnaire ep. col. 122 Lequien ἔνθ. ἀν. στ. 603, ὑπογράφει ἑνδέκατος μετὰ τὸν Νικαίας Ὑπάτιον.

14) Migne, Ε. Π. τόμ. 117 στ. 409. Échos d'Orient IV (1901) σ. 109. Lequien, ἔνθ. ἀν. σ. 604.

15) Migne Ε. Π. τόμ. 99 στ. 1360. Nova Bibliotheca Patrum τόμ. VIII σ. 166, 221, Échos d'Orient τόμ. IV σ. 109 καὶ τόμ. τοῦ 1908 σ. 150, Lequien ἔνθ. ἀν. 605.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΒΙΩΝ

ΟΠΩΣ ΕΙΔΟΜΕΝ, τὰ πρῶτα ἑπτὰ ἠθικὰ ποιήματα ἀποτελοῦν ἕνα ποιητικὸν κύκλον καὶ περιστρέφονται περὶ τὸ ἴδιόν θέμα. Φαίνεται ἀπὸ τὰς ἐπιγραφάς των καὶ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ δεκαπέντε Ἐπιγράμματα συνέθεσεν ὁ Ναζιανζηνὸς ποιητὴς τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου. Ἅπαντα τὰ Ἐπιγράμματα 25 τὸν ἀριθμὸν περιλαμβανόμενα εἰς 540 στίχους εὑρίσκονται εἰς τὸν 38ον τόμον τοῦ Migne ἐν σελίσι 82 ἕως 130. Τὰ δὲ ἐν λόγῳ δέκα καὶ πέντε εἶναι τὰ ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 24ου συμπεριλαμβανομένου καὶ ἐπιγράφονται τὰ πρῶτα πέντε ***Εἰς ἀγαπητοὺς*** (= μοναχούς, ἀδελφούς), τὰ μετ' αὐτὰ δύο ***Περὶ συνεισάκτων***, τὸ 16ον καὶ 17ον ***Πρὸς παρθένον***, τὰ 19ον καὶ 20ὸν ***Πρὸς μοναχούς***, τὰ 21ον 22ον 23ον φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν ***Ὅτι οὐ χρὴ τοὺς ἁγνοὺς διαβάλλειν ἀπὸ τῶν πιπτόντων*** καὶ τὸ 24ον ***Περὶ γάμου*** τετράστιχον.

Χωρὶς σεμνοτυφίαν καὶ μὲ τὴν δυνατὴν λεπτότητα καὶ τὰς ἀπαιτουμένας προφυλάξεις ἐξετάζει ὁ ἐνάρετος ποιητὴς ζήτημα ἢ μᾶλλον τὰς διαφόρους πλευρὰς ζητήματος ζωτικοῦ λίαν, ἔχοντος ἀκόμη ἐνδιαφέρον, ἐφόσον εὑρίσκονται ἐν ἰσχύι αἱ περὶ ἀγαμίας καὶ μοναχικοῦ βίου διατάξεις, ὁ δὲ ἄνθρωπος μένει ὁ αὐτὸς μὲ τὰς αὐτὰς ἀδυναμίας καὶ μὲ τὴν ἰδίαν ψυχολογικὴν σύνθεσιν καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀντιλήψεις τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Ὡς μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδός των ἐν τῇ πατερικῇ φιλολογίᾳ θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς ἦσαν πολὺ γνωστά, διὰ νὰ μὴ εἴπω ***τοὐλάχιστον*** γνωστά. Τοῦτο ἐπιδιώκουν αἱ σχετικαὶ τελευταῖαι δημοσιεύσεις ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ», αἵτινες προσεπάθησαν νὰ ἀναλύσουν τὰς γνώμας τοῦ ἁγίου συγγραφέως τῶν ἐπῶν μὲ παρρησίαν καὶ σεμνότητα οὔτε περισσοτέραν οὔτε ὀλιγωτέραν τῆς τόλμης Ἐκείνου.

Οὐχὶ δὲ ἄσχετον πρὸς τὰ πρῶτα ἑπτὰ ποιήματα καὶ οἱονεὶ ἐφαπτομένη γραμμὴ τοῦ ποιητικοῦ αὐτῶν κύκλου τυγχάνει τὸ ἕβδομον ἠθικὸν ἔπος, ἐπιγραφόμενον ***Σύγκρισις βίων***. Φέρει διαλογικὴν μορφὴν μὲ πρόσωπα διαλόγου τρία τὸν ἀριθμόν: τὸν Πνευματικὸν ἄνθρωπον ἢ βίον, τὸν Κοσμικὸν καὶ τὸν Κριτήν. Ἀπηχεῖ ἰδέας, γνώμας καὶ συζητήσεις τῆς ἐποχῆς τοῦ Γρηγορίου καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ τὴν νοοτροπίαν καὶ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Καταφαίνεται ὅτι ἡ τότε θρησκευτικότης ἦτο ἐντονωτέρα· ἀλλὰ εἶχε καὶ μὴ ἀκατακρίτους ὑπερβολάς, εἶχε τὸ κακὸν τοῦ κατακρίνειν καὶ περιφρονεῖν ἀδελφοὺς ὑστεροῦντας εἰς ἠθικὴν αὐστηρότητα καὶ ζῶντας βίον κοσμικόν, δηλαδὴ βίον ὑλικῶν μόνον ἀπολαύσεων ἐν ὑπερτιμήσει ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ ποιητής μας δὲν ἐγκρίνει τὰς μεταξὺ ἀδελφῶν ἔριδας καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολὴν νοοτροπίας, οὕτως ὥστε νὰ βασιλεύῃ ἡ ἀγάπη — ἡ μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν — καὶ ἐν ἀγάπῃ συζῶντες ἐν τῷ κόσμῳ οἱ πνευματικοὶ μετὰ τῶν κοσμικῶν, οἱ ἠθικῶς μᾶλλον προηγμένοι μετὰ τῶν ὑστερούντων εἰς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν, νὰ βαστάζωσι τὰ βάρη ἀλλήλων, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως.

Τὸ πρῶτον τοῦτο διαλογικὸν ποίημα, εἰς ἰαμβικὸν τρίμετρον καὶ στίχους 255 εἶναι μικρότερον τοῦ Διαλόγου πρὸς πολυόρκους, ὅπως ἐπιγράφεται τὸ 24ον ἠθικὸν εἰς στίχους ἐπίσης ἰαμβικοὺς τριακοσίους εἴκοσι καὶ ὀκτώ, τὸ ὁποῖον παρέθεσα ὁλόκληρον ἐν παραφράσει εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν, ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ» τοῦ Μαΐου 1942. Τὰ δύο δὲ αὐτὰ ποιήματα, διαλογικῆς μορφῆς, δὲν συνηγοροῦν ὑπὲρ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀβασανίστως ἐξακολουθοῦν νὰ νομίζουν ὅτι τὸ δρᾶμα «Χριστὸς πάσχων» τυγχάνει ἄσχετον πρὸς τὸν κάλαμον τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ—ὅπως ἐν καιρῷ θέλομεν πεισθεῖ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν συγκριτικὴν μελέτην τῶν μὴ διαμφισβητουμένων στίχων τοῦ Γρηγορίου πρὸς τὸ ἐν λόγῳ δρᾶμα, ὃν εὐριπιδείου ὕφους, γενικοῦ εἰς τὰ ποιητικὰ ἔργα αὐτοῦ—ἀποδεικνύουν σὺν ἄλλοις ἱκανότητα καὶ τάσιν ζωηρᾶς ἀναλύσεως τῶν ἠθικῶν ζητημάτων.

Θὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἐν παραφράσει ἀποσπάσματα τοῦ ἑβδόμου ποιήματος τοῦ ἐπιγραφομένου ***Σύγκρισις βίων*** καὶ ἐν τῷ συνόλῳ του ὑπενθυμίζοντος τὴν μυθολογουμένην ἐμφάνισιν τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Κακίας ὑπὸ μορφὴν γυναικῶν πρὸ τοῦ νεαροῦ εἰσέτι Ἡρακλέους. Ἀρετὴ εἶναι ὁ Πνευματικὸς βίος, Κακία ὁ Κοσμικὸς καὶ Ἡρακλῆς ὁ Κριτής, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Κριτὴς ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Πνευματικὸν βίον, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς τὴν Ἀρετήν, ἐπαινεῖ μόνον καὶ δικαιώνει αὐτόν, ἀποχωριζόμενος ἐν τέλει μὲ τὴν σύστασιν νὰ μὴ μάχωνται πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ὡς ἀδελφοὶ οἱ ὀπαδοὶ ἀμφοτέρων τῶν βίων νὰ διάγωσιν ἐν εἰρήνῃ. Ἐν τέλει ἀποφαίνεται ὁ Κριτὴς ὡς ἑξῆς:

Ἀλλ' ἄπιτε (ἀναχωρήσατε) λώιον (κάλλιον) δ' ἦν ἔχητ' εἰρηνικῶς
Ἄμφω πρὸς ἀλλήλους τε καὶ Θεὸν μέγαν
Σὺ μὲν (ὁ Κοσμικὸς) νέμων τὰ πρῶτα τῷ πρώτῳ βίῳ
Σὺ δ' (ὁ Πνευματικὸς) ὡς ἀδελφὸν δεύτερον προσλαμβάνων.
Εἴ τις τὸ πρῶτον οὐκ ἔχει, τί κωλύει

Ἔχειν τὸ δεύτερ'; οὐδὲ τοῦτ' ἀτιμία.
Οὕτως ἂν ἡμῖν ἀσφαλὴς εἴη ὁ βίος.
(στ. 249—255)

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐφεξῆς μερικὰ τμήματα τοῦ ποιήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἅπαξ ἔτι μαρτυρεῖται τὸ ποιητικὸν τάλαντον καὶ ἡ σοφία Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ κύκνου.

Κοσμικός—Ἐγὼ εἶμαι εὐπατρίδης, ἀριστοκράτης!

Πνευματικός—Πόθεν κατάγεσαι; Ποῖος σὲ ἔπλασε; Μήπως ἀγνοεῖς ὅτι ἐκ τοῦ ἰδίου πηλοῦ ἐπλάσθημεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι; Εὐγενὴς εἶναι μόνον ὁ μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ. Σὺ στηρίζεσαι εἰς νεκροὺς προγόνους καὶ εἰς περγαμηνὰς νέας, εἰς τὰς ὁποίας ἐγράφης ἀλλὰ δὲν ἐτράφης εὐγενής! [1])

Κοσμικός—Μὲ τὸν πλοῦτον καταβάλλω τοὺς ἐχθρούς μου, λυώνουν οἱ κακοὶ ποὺ μὲ φθονοῦν, φίλους ἀποκτῶ, θρόνους καταλαμβάνω ἐν τῇ πόλει μεγάλως ἐπαιρόμενος!

Πνευματικός—Ἡ πενία μου μὲ ἀπαλλάττει ἐχθρῶν, ὁ οἶκτος ποὺ ἔχουν δι' ἐμὲ εἶναι ἀσφαλέστερος τοῦ φθόνου ποὺ σὲ καταδιώκει. Οἱ θρόνοι εἶναι ἀσταθεῖς καὶ οἱ φίλοι καιροσκόποι... Ἐγὼ διαλάμπω ἐντὸς τῆς νοουμένης πόλεως ἐν οὐρανοῖς.

Κοσμικός—Καὶ πῶς θὰ ἀντιστῇ τις εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ δυσκόλου καιροῦ χωρὶς ἔρεισμά τι;

Πνευματικός — Μ' ἐρωτᾷς πῶς νὰ ἀποφύγω τὸ εὔστοχον βέλος; Ἄκουσε. Ἡ τρίχα δὲν διαιρεῖται εὔκολα οὔτε ἐκ τοῦ πλησίον! Γίνε στενὸς καὶ θ' ἀποφύγῃς τὴν φορὰν τῶν κακῶν. Γενοῦ καλάμη καὶ μὴ δρῦς· διότι ἡ καλάμη λυγᾷ καὶ φέρει τοὺς ἀνέμους, ἐνῶ αἱ δρύες ἀνατρέπονται ὑπὸ τὸ βάρος των!

Κοσμικός—Ἐγὼ ἔχω ἀπολαύσεις καὶ ἐντρυφῶ εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν.

Πνευματικός—Ἀπόλαυσίς μου εἶναι ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὰς ἡδονάς. Δὲν θέλω κόρον καὶ πρίξιμον ἐντέρων καὶ πλούσιες ἀρρώστιες, οὔτε θέλω νὰ ἀποπνέω τερπνὸν βόρβορον πέραν τοῦ λαιμοῦ ἢ στενὸν νοῦν νὰ ἔχω μέσα εἰς παχὺ σῶμα...

Κοσμικός—Ἐμοῦ εἰσιν οἱ εὔγευστοι πλακοῦντες.

Πνευματικός—Καρύκευμα μοῦ εἶναι ὁ ἄρτος, ὁ στηρίζων καρδίαν ἀνθρώπου.

Κοσμικός—Τέρπομαι μὲ μύρα, μὲ ἄσματα, μὲ χορούς, μὲ μουσικὴν συμφωνούντων ὀργάνων.

---

[1]) Περὶ τούτου ἰδιαιτέρως πραγματεύεται τὸ ΙΖ΄. καὶ ΙΗ΄. ἠθικὸν ποίημα, ἐπιγραφόμενα Εἰς εὐγενῆ δύστροπον.

Πνευματικός—'Επαινεῖς αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ὁ κακὸς διδάσκαλος πλοῦτος. Διὰ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον ὑπάρχει καλλιτέρα ψαλμῳδία ὀργάνων, ἡ ψαλμῳδία ποὺ ἐναρμονίζει τὴν ψυχὴν μὲ τὰ νοητὰ ἀγαθά. Εὐωδέστερος δὲ παντὸς μύρου εὐωδιάζει ὁ Χριστὸς ὁ κενωθεὶς χάριν ἡμῶν διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ τῆς δυσωδίας, τῆς δυσώδους ἁμαρτίας, τῆς ὁποίας ἡ νεκρότης ἐγέμισε τὴν ζωήν μας. Χειροκροτῶ ὅταν πίπτει ὁ φονεύς μου, ὁ διάβολος, εἰσηγούμενος κακόν τινα λόγον ἤ τινα κακὴν πρᾶξιν. Ὄρχησις ποδῶν εἶναι δι' ἐμὲ ἡ στροφὴ πρὸς τὰ θεῖα πράγματα!

Κοσμικός—Ἄραγε καὶ διὰ τὰς ἀσθενείας τοῦ σώματος θὰ ἐτόλμας νὰ εἴπῃς ὅτι ἡ πτωχεία εἶναι προτιμοτέρα εἰς τὸ νὰ ὑπομένῃ τοὺς πόνους;

Πνευματικός — Αὐτὸ δὲν τολμῶ νὰ τὸ δισχυρισθῶ, διότι δὲν εἶναι ἀληθές· θὰ λεχθῇ ὅ,τι ἀληθεύει. Φρονῶ ὅτι ὁ πτωχὸς εἶναι πολὺ ὑγιέστερος τῶν πλουσίων, κατὰ θείαν οἰκονομίαν τοῦ μὲν πτωχοῦ ἔχοντος ὑγείαν ἰσχυράν, τοῦ δὲ πλουσίου ἔχοντος χρήματα πρὸς ἀγορὰν φαρμάκων! Κοπιάζει ὁ πτωχός, ἱδρώνει κόπτων ξύλα τοῦ δάσους, πεινᾷ, κρυώνει, καίεται ὑπὸ τὸν ἥλιον, πεζοπορεῖ, βρέχεται, στενάζει. Ἁπλῆν καὶ ἀσύνθετον τροφὴν τῆς ἐποχῆς τρώγει. Δὲν γεύεται τὰ ποικίλα, ὅπως τὰ μάγια, φαγητὰ ποὺ κατασκευάζουν οἱ μάγειροι, ὑπηρέται τῶν ἀπολαύσεων, προσποριζόμενοι διάφορα προϊόντα ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, διὰ νὰ παραθέσουν ***ἐκτεθηλυμένην τράπεζαν εἰς ἄνδρας***! Ἀπότοκοι τῆς πολυφαγίας εἶναι αἱ ἀσθένειαι, αἱ φύσαι, οἱ κατάρροι, οἱ σπλῆνες, τὰ ἐξαρθρήματα, αἱ βοαί, αἱ συμφορήσεις, αἱ ὠχρότητες, αἱ παραλύσεις. Οἱ πλούσιοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀπολαύσουν τὰ ὅσα ἔχουν καὶ πολλάκις ζηλεύουν τοὺς πτωχοὺς ὑγιεῖς, ἔρημοι πάντων, ***δυστυχεῖς εὐδαίμονες***, δυστυχεῖς μέσα εἰς χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους καὶ ποικίλματα ζωγραφικῆς καὶ πορφύρας, μέσα εἰς τοίχους, ὀρόφους καὶ ψηφιδωτὰ πατώματα.[1]) Ἀργύρου ἀφθονία, φανεροῦ ἀπαστράπτοντος καὶ ἄλλου ποὺ σὰν ἄξιος τάφων ἀποθηκεύεται στὰ βάθη τῆς γῆς, ὁπόθεν προῆλθε [2]).

Εἰς τὸν πλουτοῦντα ἵπποι, τάπητες, ἅρματα, ἁρματηλάται, κύνες καὶ κυνήγια· τοῦ πλουσίου κακὴ κυρία ἡ κοιλία καὶ ὅλα τὰ παρακάτω χάριν τοῦ λαιμοῦ, τοῦ τὰ πάντα κατοβροχθίζοντος στενοῦ πόρου! Στρῶται, θυ-

---

1) Ψηφιδωτὰ πατώματα συνηθίζονται καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα εἰς ἀνάκτορα αὐτοκρατορικὰ ἢ πλουσίων οἰκήματα. Τοιαῦτα πατώματα ἀπεκάλυψαν ἐσχάτως ἀνασκαφαὶ γενόμεναι ὄπισθεν τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲτ ὑπὸ Ἀμερικανοῦ ἀρχαιολόγου, μὲ ποικίλας παραστάσεις ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωικοῦ κόσμου. Εἶναι δὲ ἄξιον ἀπορίας ὅτι παρὰ τὴν κατάχωσίν των διετηρήθησαν ζωηροὶ οἱ χρωματισμοὶ μετὰ πάροδον χιλίων καὶ πλέον ἐτῶν.

2) Τί μανίαν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι—γράφει ὁ Μ. Βασίλειος—ἐφόσον ὁ χρυσὸς εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν γῆν, σκάπτουν νὰ τὸν εὕρουν· ὅταν δὲ τὸν μαζεύσουν, σκάπτουν πάλιν τὴν γῆν διὰ νὰ τὸν κρύψουν.

ρωροί, κλήτορες, κοιμήτορες, ἀνθηφόροι, ραντῆρες, ἐκμαγεῖς κύκλων, γεῦσται, σκιασταί, ***νευμάτων ἐπίσκοποι***, λοῦσται, κέρασταὶ δακτύλων ὑψώμασι, κομῶσαι γυναῖκες, ὀμμάτων ἡδύσματα, τύμβου τὰ πάντα πλουσίου, εὐτρεπισμένου χώματος !

Ὁ δὲ πένης στέκεται καλά· ἂν δὲ ἀσθενήσας ἀποθάνῃ ἀργὰ ἢ γρήγορα, καμμίαν ἀνησυχίαν δὲν προξενεῖ εἰς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους του· θὰ ἀποθάνῃ ὡς λέων βρυχώμενος, πολὺ ἀνθηρότερος τῶν ζαπλούτων !

Πῶς νὰ ὑποφέρω τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ; Σὺ ὁ Κοσμικὸς κοιμᾶσαι εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς καὶ γλυκὰ βλέπεις ὄνειρα ποὺ ἀναπαριστάνουν τὰς ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας, πίνεις, παίζεις κύβους, λαμβάνεις, παίζεις, γελᾷς ! Ἀλλ' ἐγὼ ὁ πνευματικὸς ἄϋπνος τὸ πλεῖστον ζῶ, διότι καὶ κοιμώμενον μὲ κεντοῦν οἱ πόνοι, ἂν δ' ὀλίγον κοιμηθῶ ἐν δάκρυσι τὴν στρωμνήν μου βρέχω. Μ' ἐκφοβίζουν, ὡς εἴδωλα ἀγρίας νυκτός, ἡ κρίσις, ὁ ἄρροπος Κριτής, ἡ ἔντρομος στάσις, πηγὴ ἀσβέστου πυρὸς παφλάζουσα, σκώληξ ἀΐδιος ἐσθίων, συνείδησις ἡ ἄγραφος κατήγορας τῶν πράξεών μου. Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Θεὸν ὅταν εὐδρομῇς, ἐγὼ Τὸν σέβομαι καὶ ὅταν δυσπραγῶ ! Ὅσον πιέζομαι, τόσον Τὸν πλησιάζω. Εἰς ἐμὲ πεινῶντα, ριγοῦντα, στενάζοντα Ἐκεῖνος εἶναι στήριγμα καὶ ἀναψυχή. Εἰς Ἐκεῖνον φέρω τὰ πάντα, εἰς τὸν ὑστερινὸν βίον παραπέμπω τὸν λογισμόν μου καὶ λησμονῶ τὰς λύπας . . .

Κριτής—Ψηφίζω ὑπέρ σοῦ τοῦ πνευματικοῦ. Μανίαν πάσχει ὁ προτιμῶν τὸν κατώτερον τοῦ ἄνω βίου, ὅπως μαίνεται ὁ ἐξισῶν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν. Τόρα πηγαίνετε. Καλύτερον εἶναι νὰ μὴ συζητῆτε παρὰ νὰ διάγετε εἰρηνικῶς πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν Κύριον, σὺ μὲν ὁ κοσμικὸς ἀπονέμων πρωτεῖα εἰς τὸν πρῶτον βίον, σὺ δὲ ὁ πνευματικὸς προσλαμβάνων τοῦτον ὡς δεύτερον ἀδελφόν. Ἂν δὲν ἠμπορῇ νὰ κατέχῃ τις τὰ πρωτεῖα, τί ἐμποδίζει νὰ ἔχῃ τὰ δευτερεῖα; Διὰ τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν προσπαθείας γίνεται ὁ βίος ἀσφαλής.

† Ο ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΟΡΑΤΩΝ ΤΑ ΟΡΑΤΑ

Α.΄

«Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι» (Ἑβρ. 11, 3).

Η ΘΡΗΣΚΕΥΟΥΣΑ ψυχὴ ἔχει μυστηριώδεις ἀληθῶς ἐνοράσεις, αἱ ὁποῖαι προτρέχουν τοῦ χρόνου καὶ προσπερνοῦν τοὺς αἰῶνας. Οὕτω λ. χ. ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς, ὅταν διαβεβαιοῖ ὅτι τὰ βλεπόμενα προῆλθον ἀπὸ τὰ μὴ φαινόμενα, ἤδη πρὸ δέκα ἐννέα αἰώνων προεξαγγέλλει εἰς ἡμᾶς μίαν ἀλήθειαν, μίαν πραγματικότητα, τὴν ὁποίαν μόλις ἐπ᾿ ἐσχάτων ἡ ἐπιστήμη ἐπρόσεξεν, ἐξηρεύνησε καὶ ἐμελέτησε.

«Εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι».

Ἡ διαβεβαίωσις αὐτὴ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ ὡς μία φανερὰ πρόκλησις, ριπτομένη ἀπὸ μέρους τοῦ θεοπνεύστου συγγραφέως πρὸς τοὺς αἰσθησιοδόξους πάσης ἐποχῆς, τοὺς ἔχοντας ὡς ἔμβλημά των τὸ γνωστόν· «πιστεύω μόνον εἰς ὅ,τι ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις».

Οἱ ὀπαδοὶ τῆς παχυλῆς ταύτης ὑλιστικῆς θεωρίας ἐγκλείουν τὸ αἰθεροβάμον ἀνθρώπινον πνεῦμα μέσα εἰς τὸ στενὸν καὶ ἀποπνικτικὸν πλαίσιον τῆς ψηλαφητῆς πραγματικότητος καὶ δὲν τὸ ἐπιτρέπουν νὰ ἔλθῃ εἰς ζωογόνον ἐπαφὴν μὲ τὸν κόσμον τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν.

Ὁ θεόπτης Μωϋσῆς, ὁ συγγραφεὺς τῆς Πεντατεύχου, προβαίνων εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς κοσμογονίας, εἰς τὴν μετώπην αὐτῆς ὡς «τηλαυγὲς πρόσωπον» θέτει τὴν δημιουργικὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ. «***Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν***». Τὴν Μωσαϊκὴν διαβεβαίωσιν πανηγυρικῶς συνυπογράφει καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, διακηρύττων ὅτι «***Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Πάντα δι᾿ αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν ὃ γέγονεν· ἐν αὐτῷ ἦν ἡ ζωή***» (Ἰωάν. 1, 1 κ. ἑ.).

Οἱ ὀπαδοὶ ὅμως τῆς ὑλιστικῆς σχολῆς, ἀνευλαβῶς παραφράζοντες τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, διϊσχυρίζονται ὅτι «ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ ὕλη. . . πάντα δι᾿ αὐτῆς ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτῆς ἐγένετο οὐδὲν ὃ γέγονεν· ἐν τῇ ὕλῃ ἦν ἡ ζωή».

Ἡ αἰωνιότης τῆς ὕλης καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς προέλευσις παντὸς ὅ,τι ὑπάρχει διὰ τῆς ἐξελίξεως εἶναι προβλήματα ἀσυγκρίτως περιπλοκώτερα τῆς παραδοχῆς μιᾶς αἰωνίου, ἀϊδίου, πανσόφου καὶ παντοδυνάμου πνευματικῆς

ἀρχῆς, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθον δημιουργικῶς τὰ πάντα ἀπὸ τῶν μεγίστων μέχρι τῶν ἐλαχίστων.

Οἱ πολέμιοι τῆς χριστιανικῆς κοσμογονίας ἐπικαλοῦνται τὴν «δημιουργικὴν ἐξέλιξιν». Ἀλλ' εἶναι παράδοξος ὁ διϊσχυρισμός, ὅτι διὰ συνεχῶν μεταμορφώσεων καὶ μετασχηματισμῶν εἰς χρονικὸν διάστημα ἑκατομμυρίων ἐτῶν κατώρθωσεν ἡ ὕλη να διαμορφώσῃ τὸ θαῦμα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, τὸν «σκεπτόμενον κάλαμον» τὸν Πασκάλ, τὸ θαῦμα τῆς σκέψεως, τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς συνειδήσεως!

Εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ὑλιστικῆς θεωρίας, οἱ ὁποῖοι ἐνῷ μυκτηρίζουν τὴν χριστιανικὴν πίστιν, πιστεύουν ὅμως εἰς θεωρίας ἀπαιτούσας πίστιν ἀσυγκρίτως περισσοτέραν τῆς χριστιανικῆς, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προβάλωμεν τὴν ἑξῆς διλημματικὴν ἀπορίαν.

Μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ὕλης, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζετε τὰ πάντα και διὰ τῆς ὁποίας ἐπιχειρεῖτε νὰ ἐξηγήσετε τὰ πάντα, εἴτε συνυπονοεῖτε καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ πνεύματος, ὁπότε ἡ πρώτη ἀρχή σας δὲν εἶναι καθαρῶς ὑλικὴ ἀλλὰ ὑλοπνευματική, εἴτε ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ὕλης αὐστηρῶς ἀποκλείετε κάθε ἔννοιαν πνεύματος. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν ὕπαρξιν τοῦ πνεύματος καὶ σεῖς δὲν τολμᾶτε ν' ἀπαρνηθῆτε, εἶσθε ὑποχρεωμένοι νὰ δεχθῆτε τὴν ἔξω τῆς ὕλης προέλευσιν αὐτοῦ.

Ἡ τελευταία, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, θεωρία περὶ τῆς ὕλης εἶναι ὅτι κάθε ὑλικὸν ἄτομον ἀντιπροσωπεύει ἕνα μικροσκοπικὸν πλανητικὸν σύστημα. Πέριξ ἑνὸς θετικῶς ἠλεκτρισμένου πυρῆνος, ὁ ὁποῖος καλεῖται ***πρωτόνιον***, μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα περιστρέφονται τὰ ἀρνητικῶς ἠλεκτρισμένα ***ἠλεκτρόνια*** καὶ τὰ ***νετρόνια***, ἡ δὲ μεταξὺ τῶν μικροσκοπικῶν τούτων μορίων ἀπόστασις, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, εἶναι τόσον μεγάλη, ὅση εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ ἀπόστασις! Διὰ νὰ κατανοηθῇ δὲ ἡ ἐλαχιστότης τῶν ἀτόμων ἐκ τῶν ὁποίων συνίσταται κάθε ὑλικὸν στοιχεῖον, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς ἕνα κόκκον φακῆς ἐνυπάρχουν τόσα δισεκατομμύρια ἔντομα ὕλης, ὥστε πρὸς ἀπαρίθμησιν αὐτῶν δὲν θὰ ἔφθανεν ὁλόκληρη ἡ ζωή μας!

Ὥστε κάθε μικροσκοπικὸν ἄτομον ὕλης ἐντελῶς ἀδιόρατον διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ κυρίως εἶναι ἐνέργεια, κίνησις, ἑπομένως εἶναι ὀντότης πνευματικὴ μᾶλλον παρὰ ὑλική. Εἶχε δίκαιον λοιπὸν ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς νὰ διαβεβαιοῖ τοὺς εὐσεβεῖς ἀναγνώστας αὐτοῦ, ὅτι τὰ ὁρώμενα συνίστανται ἀπὸ στοιχεῖα ἀόρατα. Νά λοιπὸν καὶ μία ἀκόμη περίπτωσις, ὅπου αἱ ἀπόψεις τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας θαυμασίως ἐναρμονίζονται μὲ τὰς ἀπόψεις τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ τότε τί ἀπογίνεται τὸ ὑλιστικὸν ἔμβλημα: «Πιστεύω μόνον εἰς ὅ,τι βλέπω»; Εἶναι προφανὲς πλέον ὅτι ἀντιπροσωπεύει ἐπιστημονικῶς

καθυστερημένην θεωρίαν, ἡ ὁποία διὰ νὰ συγχρονισθῇ θὰ ἔπρεπε νὰ τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς: «Ὅ,τι πραγματικῶς ὑπάρχει εἶναι ἀκριβῶς ὅ,τι δὲν φαίνεται, πᾶν δὲ ὅ,τι φαίνεται εἶναι εἶδος ὀπτασίας ἢ μᾶλλον παραισθήσεως».

Ὥστε τὸ αἰσθησιολογικὸν ἔμβλημα «Πιστεύω μόνον ὅ,τι αἰσθάνομαι» ἐπιστημονικῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ στηριχθῇ, ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν περὶ ὕλης σύγχρονον ἐπιστημονικὴν ἀντίληψιν.

Ὅταν δὲ σκέπτωμαι τὴν ἐξέλιξιν τὴν ὁποίαν ἔχει διανύσει ἡ ἔννοια τῆς ὕλης, ἐνθυμοῦμαι τὴν ἐπιφώνησιν τοῦ ποιητοῦ: Ἄ! πῶς ἀλλάζουν οἱ καιροὶ στὸν κόσμον ἐδῶ κάτω!

Ἡ ὑλιστικὴ ἀντίληψις ἐν τῇ πτωχαλαζονείᾳ της ἐμυκτήριζεν ἄλλοτε τὴν πίστιν τῶν χριστιανῶν εἰς κόσμον πνευματικόν. Ἐμυκτήριζε τὰς ἐνοράσεις τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐχαρακτήριζεν αὐτὰς ὡς φαντασιοκοπήματα! Ἐν ὀνόματι δὲ τῆς ἐπιστήμης πολεμοῦσα κάθε ἰδέαν θρησκευτικήν, σὰν ἐφιάλτης ἐπίεζε τὰ στήθη πολλῶν ἀκαταρτίστων χριστιανῶν καὶ ἀνέκοπτε τὰς πνευματικὰς ἐξάρσεις τῆς θρησκευούσης ψυχῆς των.

Σήμερον ὅμως ἐπέρασαν πλέον τὰ παλαιὰ μεγαλεῖα καὶ οἱ κομπασμοὶ τῆς ὑλοκρατικῆς θεωρίας, ἡ ὁποία ὑπενθυμίζει «ξεφουσκωμένον» ἀερόστατον τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Πολλὰ πράγματα ἠθέλησε νὰ ἐξεχνιάσῃ. Τὰ πάντα ἐπεχείρησε νὰ ἐξερευνήσῃ καὶ νὰ διασαφηνίσῃ, ἀλλὰ δὲν ἀντέσχεν εἰς τὴν δοκιμήν. Διερράγη σὰν παιδικὸν «μπαλόνι», τὸ ὁποῖον ἀνυψώθη μὲν εἰς ὕψος δυσανάλογον μὲ τὴν ἀντοχήν του, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν.

Σήμερον εἰς πάντα ἀπροκατάληπτον ἄνθρωπον εἶναι πρόδηλον, ὅτι ὁ ἀόρατος κόσμος ὑπάρχει, ἔστω καὶ ἂν δὲν ὑποπίπτῃ εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀνίσχυροι νὰ περιλάβουν εἰς τὴν ἀκτῖνα τῆς ἐνεργείας των ὅλην τὴν πραγματικότητα. Ἐφόσον δὲ ἡ ἐπιστήμη εἰσχωρεῖ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀγνώστου καὶ τοῦ μυστηριώδους, ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς πράγματα ἀστάθμητα διὰ τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων. Ἡ ζωὴ ἔχει τόσην ἐντατικότητα ὥστε ὑπερβαίνει καὶ τῆς τολμηροτέρας φαντασίας τὰς συλλήψεις.

Οἱ μυωπικοὶ σωματικοὶ ὀφθαλμοί μας ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν εἶναι ἀνοικτοὶ ἐνώπιον τοῦ ὑλικοῦ κόσμου κατοπτεύοντες, μετροῦντες, σταθμίζοντες, ἀναλύοντες κάθε τι τὸ ὁρατὸν καὶ ψηλαφητόν, μετρητὸν καὶ σταθμητόν. Καὶ ὅμως ἐνῶ τὸ ἐρευνητικὸν ἀνθρώπινον βλέμμα περιέβαλλε τὸν ὁρατὸν κόσμον, τὸν θεωρούμενον ὡς τὴν μόνην πραγματικότητα, τὰ ἀόρατα ἄτομα τῆς ὕλης ἀπὸ μυριάδων ἐτῶν περιεδινοῦντο πρὸ τῶν μυωπικῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπὸ τὸν αἰώνιον μυστηριώδη στροβιλισμόν των προέκυπτε τὸ καταπληκτικὸν πλῆθος τῶν εἰδῶν τῆς δημιουργίας.

Καὶ ἐπὶ τέλους παρὰ τὴν ἀντίθετον μαρτυρίαν τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν ἐδέησε νὰ γίνουν ἐπιστημονικῶς ἀποδεκτὰ ***τὰ ἀόρατα ἄτομα***, ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν ὁποίων ἡ σύγχρονος φυσικὴ ἐπιστήμη τίποτε πλέον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ.

Κατὰ τὴν ἀντίληψιν μάλιστα πολλῶν συγχρόνων ἐπιστημόνων τὰ ἀόρατα ταῦτα στοιχεῖα εἶναι ἡ μόνη ὀντότης καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα πραγματικότης!

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι πρὸ τοῦ ἐξησκημένου βλέμματος τῶν συγχρόνων σοφῶν διανοίγεται νέος κόσμος παραπολὺ ἀπομακρυσμένος ἀπὸ τὰς ὁρατὰς τῆς ὕλης μορφάς. Εἶναι ὁ μυστηριώδης κόσμος τῶν παλμικῶν δονήσεων. Τὰ ὑλικὰ θεμέλια τοῦ σύμπαντος ἔχουν κλονισθῆ. Ἀντὶ τοῦ ὁρατοῦ κυριαρχεῖ τὸ ἀόρατον, ἀντὶ τοῦ ὑλικοῦ τὸ πνευματικόν, τὸ ὁποῖον λέγεται δύναμις, ἐνέργεια, παλμός, κύμανσις, κίνησις.

Σήμερον ἐπικρατεῖ ἡ ραδιοενέργεια μὲ τὰς κυμάνσεις ἐλαχιστοτάτων ἀπορροῶν, αἱ ὁποῖαι στροβιλίζονται εἰς τὸ διάστημα μὲ τὴν ἰλιγγιώδη ταχύτητα τοῦ φωτὸς τουτέστι 300.000 χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον!

Ἐπικρατοῦν αἱ ἀκτῖνες Χ. αἱ ὁποῖαι διαπεροῦν τὰ διαφανῆ σώματα. Ἐπικρατοῦν τὰ ἠλεκτρικὰ κύματα καὶ χάρις εἰς αὐτὰ ἔχομεν τὰ θαύματα τοῦ ἀσυρμάτου, τοῦ ραδιοφώνου, τῆς τηλεοράσεως καὶ τίς εἶδε πόσα ἀκόμη καταπληκτικὰ πράγματα θὰ ἐπακολουθήσουν, σήμερον μὲν μόλις διορώμενα, αὔριον ὅμως ἀσφαλῶς ἀναμενόμενα!

(ἕπεται συνέχεια)

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΑ

ΕΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Ἀμερικανίδος Elisabeth Achelis ἐκδίδοται κατὰ τριμηνίαν ἀγγλιστὶ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Journal of Calendar reform» Περιοδικόν, ἔχον χιλιάδας ἀντεπιστέλλοντα μέλη εἰς ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου.

Δὲν γινώσκομεν πότε ἱδρύθη τὸ περιοδικὸν τοῦτο, διότι μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1939 ἐγνωρίσαμεν αὐτό, ὅτε ἐνέγραψε καὶ ἡμᾶς ἀντεπιστέλλον μέλος. Ὁ μόνος σκοπός, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει τὸ περιοδικὸν τοῦτο, εἶνε ἡ διαρρύθμισις τοῦ σήμερον ἐν χρήσει Γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ ἡ σύστασις ἑνὸς παγκοσμίου, ἁρμονικοῦ, τακτικοῦ, ἰσορροπημένου καὶ σταθεροῦ ἡμερολογίου, καὶ ὡς τοιοῦτον συνιστᾷ τὸ ἀκόλουθον:

Πρώτη τριμηνία

	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
Ἰανουάριος	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31				
Φεβρουάριος				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30		
Μάρτιος						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30

Δεύτερα τριμηνία

	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
Ἀπρίλιος	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31				
Μάϊος				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30		
Ἰούνιος						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30

Σ

Τρίτη τριμηνία

	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
Ἰούλιος	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31				
Αὔγουστος				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30		
Σεπτέμβριος						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30

Τετάρτη τριμηνία

	Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
Ὀκτώβριος	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31				
Νοέμβριος				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30		
Δεκέμβριος						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30

Σ

Τοῦ ἡμερολογίου τούτου ἡ ἁρμονία καὶ τὸ ἰσοζύγιον ἔγκειται ἐν τούτῳ ὅτι

	Ἰανουάριος	Ἀπρίλιος	Ἰούλιος	Ὀκτώβριος	
ἔχουσι	31	31	31	31	ἡμέρας
	Φεβρουάριος Μάρτιος	Μάϊος Ἰούνιος	Αὔγουστος Σεπτέμβριος	Νοέμβριος Δεκέμβριος	
ἔχουσι	30	30	30	30	ἡμέρας

Δῆλά δη οἱ τέσσαρες μῆνες Ἰανουάριος, Ἀπρίλιος, Ἰούλιος καὶ Ὀκτώβριος ἔχουσιν ἀνὰ 31 ἡμέρας καὶ ἄρχονται πάντοτε ἀπὸ ἡμέρας Κυριακῆς καὶ λήγουσιν εἰς ἡμέραν Τρίτην.

Ὀκτὼ μῆνες ἔχουσιν ἀνὰ 30 ἡμέρας, ἐξ ὧν ὁ Φεβρουάριος, ὁ Μάϊος, ὁ Αὔγουστος καὶ ὁ Νοέμβριος ἄρχονται πάντοτε ἀπὸ ἡμέρας Τετάρτης καὶ λήγουσιν εἰς ἡμέραν Πέμπτην.

Οἱ ἕτεροι τέσσαρες μῆνες ὁ Μάρτιος, ὁ Ἰούνιος, ὁ Σεπτέμβριος καὶ ὁ Δεκέμβριος ἄρχονται πάντοτε ἀπὸ ἡμέρας Παρασκευῆς καὶ λήγουσιν εἰς εἰς ἡμέραν Σαββάτου.

Τὸ ἔτος τοῦ ἡμερολογίου τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων ἴσων τριμηνιῶν, ὧν ἑκάστη περιλαμβάνει ἡμέρας μὲν 91, ἑβδομάδας δὲ 13.

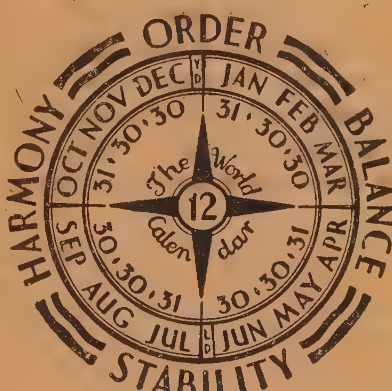
Ὥστε τὸ ὅλον ἔτος τοῦ ἡμερολογίου τούτου ἀποτελεῖται ἐξ ἑβδομάδων μὲν 52, ἡμερῶν δὲ 364.

Ἡ 365 ἡμέρα τῶν κοινῶν ἐτῶν θὰ προστίθηται κατ' ἔτος εἰς τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου καὶ θὰ καλῆται δεύτερον Σάββατον τοῦ Δεκεμβρίου καὶ θὰ ἀποτελῇ ἡμέραν ἀργίας καὶ παγκοσμίου ἑορτῆς.

Ἡ δὲ 366 ἡμέρα τῶν δισέκτων ἐτῶν θὰ προσκολλᾶται ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου καὶ θὰ καλῆται καὶ αὕτη δεύτερον Σάββατον τοῦ Ἰουνίου καὶ θὰ ἀποτελῇ ἡμέραι ἀργίας καὶ παγκοσμίου ἑορτῆς.

Αὐτὸς εἶνε ὅλος ὁ μηχανισμὸς τοῦ ἡμερολογίου τούτου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀποδοχὴν καὶ χρῆσιν συνιστᾷ τὸ ἐν λόγῳ Περιοδικὸν εἰς πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην καὶ εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο εἶνε πράγματι ἁρμονικὸν καὶ ἰσοζυγισμένον ὡς φαίνεται μόνον ἐν τῷ ἐν εἴδει πυξίδος μαγνητικῆς βελόνης σχήματι τούτῳ:

Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ὅμως καὶ τῇ πράξει οὐ μόνον ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον τοῦ Γρηγοριακοῦ δὲν εἶνε, ἀλλὰ καὶ πολυπλοκώτερον αὐτοῦ. Διότι τὸ μὲν Γρηγοριακὸν ἔχει ἓν δίσεκτον ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν, τοῦτο δὲ ἔχει ἓν δίσεκτον κατ' ἔτος καὶ ἓν δίσεκτον μετὰ δύο ἐμβολίμων ἡμερῶν ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος.

Ἐὰν τὸ συνιστώμενον ἡμερολόγιον ἦτο ἑβδομαδιαίου συστήματος, οὐδὲν εἴχομεν νὰ ἀντείπωμεν διότι εἰς ὅλον τὸν κόσμον σήμερον ὁ ἐργατικὸς λαὸς τὴν ἑβδομάδα γινώσκει ὡς χρονικὴν μονάδα· διότι εἰς τὸ τέλος ἑκάστης ἑβδομάδος λαμβάνει τὸ μισθὸν τῆς ἑξαημέρου ἐργασίας αὐτοῦ.

Ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ προτεινόμενον διερρυθμισμένον ἡμερολόγιον καταργεῖ τὴν σειρὰν καὶ συνέχειαν τῶν ἑβδομάδων, πρᾶγμα τὸν ὁποῖον οὐδεμία τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν θὰ ἀποδεχθῇ· διότι θὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην σύγχυσιν καὶ ἀνωμαλίαν εἰς τὸ ἁγιολογικὸν τυπικὸν καὶ εἰς τὸ ἑορτολόγιον αὐτῶν.

Ἡ 364 ἡμέρα τοῦ ἔτους θὰ καλῆται σάββατον καὶ τὴν 365 ἡμέραν, ἡ

ὁποία θὰ ἦνε Κυριακή, θὰ λαμβάνωμεν αὐτὴν πάλιν ὡς Σάββατον, καὶ τὴν Δευτέραν θὰ ὀνομάζωμεν Κυριακήν, καὶ μετὰ πᾶν τέταρτον ἔτος θὰ λαμβάνωμεν τὴν Τρίτην ὡς Κυριακήν· καὶ τὸ τοιοῦτον καταργεῖ τὴν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων χρῆσιν καὶ συνέχειαν τῶν ἑβδομάδων.

Τὴν κατάργησιν τῆς σειρᾶς καὶ συνεχείας τῶν ἑβδομάδων καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν παραδέχονται· διότι ἡ θρησκεία αὐτῶν συνδέεται στενώτατα μετὰ τῶν ἑβδομάδων (Ἐξ. Λευϊτ. Δαυ.).

Τὴν σύστασιν τῆς ἑβδομάδος ἠθέλησάν τινες νὰ στηρίξωσιν εἰς τὰς φάσεις τῆς σελήνης· ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, μὴ ἐξηγοῦσα τὸ καθολικὸν καὶ παγκόσμιον φαινόμενον τῆς ἑβδομάδος, εἶνε ἀπαράδεκτος.

Ἡ ἑβδομάς, οὖσα ἐν χρήσει ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς πεπολιτισμένοις καὶ ἀγρίοις, μαρτυρεῖ ὅτι συνεστήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, καὶ διαδοχικῶς διατηρεῖται παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἀνάπαυσιν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. (Γεν. Β.΄ 3).

Ἡ ἑπταήμερος αὕτη περίοδος τῆς ἑβδομάδος εἶνε τοσοῦτον βαθέως ἐρριζωμένη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ, ὥστε θεωροῦμεν ἀδύνατον τὴν κατάργησιν τῆς σειρᾶς καὶ συνεχείας αὐτῆς.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἐν λόγῳ Περιοδικῷ, πολλοὶ διανοούμενοι καὶ θρησκευτικοί τινες ἀρχηγοὶ οὐχὶ Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ Κοινοτήτων, ἐγκρίνουσι καὶ ἀποδέχονται τὸ συνιστώμενον ἡμερολόγιον, καὶ ἐπειδὴ ἐστάλη τοῦτο καὶ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καλὸν ἐθεωρήσαμεν ὅπως ἀναπτύξωμεν καὶ ἀναλύσωμεν αὐτὸ ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, ἵνα λάβῃ γνῶσιν αὐτοῦ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχία.

† Ο ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

(Μελέτη ἐξηγητικο-ἱστορική).

Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ἑορτολογία, ἐκτὸς τῆς ***Κυριακῆς***, τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἥτις ἐνωρίτατα ἤρξατο ἰδιαιτέρως τιμωμένη καὶ ἑορταζομένη παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τῆς μεταποστολικῆς ἐποχῆς, ὡς διαιωνίζουσα τὸ μεγαλείτερον γεγονὸς καὶ τὸ θεμέλιον αὐτὸ τοῦτο τῆς χρ/κῆς πίστεως, ἤτοι τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἡ χριστιανικὴ ἑορτολογία περιλαμβάνει τρεῖς κύκλους ἄλλων ἑορτῶν, τὰς ***Δεσποτικάς***, τὰς ***Θεομητορικὰς*** καὶ τὰς ***τῶν μνημῶν τῶν ἁγίων*** ἐκείνων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἢ ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν καὶ μαρτυρικὸν ὑπέμειναν θάνατον ὁμολογοῦντες τὴν πίστιν αὐτῶν, ἢ δὲν ἔχυσαν μὲν τὸ αἷμα αὐτῶν, ἀνεδείχθησαν ὅμως ἥρωες εἰς τὸν στῖβον τῆς ἀρετῆς, πραγματοποιήσαντες εἰς τὸν βίον αὐτῶν τὸ χριστιανικὸν ἰδεῶδες.

Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς μνήμης ὡς ἑορτῆς ἑνὸς ἁγίου ἀνδρός, οὐδεμία ὑπόκειται ἁγιογραφικὴ βάσις, ἐκτὸς τῶν ἑορτῶν τῆς Γεννήσεως καὶ τοῦ Ἀποκεφαλισμοῦ τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὧν τὰς συνθήκας καὶ λεπτομερείας διηγοῦνται οἱ ἱ. Εὐαγγελισταί.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς Θεομητορικὰς ἑορτάς, ὁ καθορισμὸς αὐτῶν βασίζεται μᾶλλον εἰς τὴν σεβασμίαν Παράδοσιν, ἐνισχυομένην ἔν τισι καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀποκρύφοις διηγήσεων.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς. Αὗται διαιωνίζουσαι τὰ ἀξιομνημόνευτα καὶ σωτήρια γεγονότα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου προέλευσιν καὶ βάσιν αὐτῶν ἔχουσι τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ὅθεν ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν νῦν ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ Δεσποτικῶν ἑορτῶν, δὲν παρέλκει ἡ Γραφικὴ ἔρευνα καὶ ἀνάλυσις τῶν σχετικῶν διηγήσεων καὶ πληροφοριῶν τῶν ἱ. εὐαγγελίων. Τοὐναντίον μάλιστα, εἶναι καὶ ἀπαραίτητος αὕτη, καὶ μάλιστα οὐχὶ ὡς μονόπλευρος καὶ ἀπὸ ἀπόψεως τῆς Κ. Δ. μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερον, ἐν συνδυασμῷ πάντοτε μὲ τὰς σχετικὰς τῆς Π. Δ. παραγράφους—ἐὰν καὶ ὅπου ὑπάρχωσι τοιαῦται—, ἀλλὰ καὶ ἔτι εὐρύτερον, ἐν ἀναφορᾷ καὶ σχέσει καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ἐκ Παραδόσεως ἐπικρατήσαντα ἱερὰ τῶν Ἑβραίων ἔθιμα, ἅτινα πάντοτε ἀπετέλεσαν ἀναπόσπαστα τῆς Ἰουδαϊκῆς λατρείας στοιχεῖα. Τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὄντος «ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυΐδ» (Λουκ. 2, 4), ἤτοι Ἰσραηλίτου κατὰ σάρκα, καὶ ζήσαντος ἐν μέσῳ Ἰουδαϊκῆς κοινωνίας καὶ δὴ ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἐν ἄκρᾳ ἀναπτύξει εὕρητο ἡ τυπολατρεία, οὐδόλως δύνανται νὰ παροραθῶσιν αἱ ἐξωτερικαὶ αὗται λεπτομέρειαι, αἵτινες καὶ συμπληροῦσιν ἐν πολλοῖς τὰς ἐκ τῆς Κ. Δ. προσγινομένας ἡμῖν γνώσεις.

Διὸ καὶ ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἄρθρου, περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, προτάσσομεν ἁγιογραφικάς τινας παρατηρήσεις καὶ ἐξηγητικάς τινας σημειώσεις, θεωροῦντες αὐτὰς ἀπαραιτήτους πρὸς διασάφησιν πολλῶν τῆς ἑορτῆς ταύτης λεπτομερειῶν, καὶ ἀκολούθως ἐπιτάσσομεν τὰς ἱστορικὰς ἐπ' αὐτῆς πληροφορίας, ὡς καὶ τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰς ἀπεικονίσεις καὶ τὴν τέχνην καθόλου.

ΓΡΑΦΙΚΗ ΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

Δύο εὐλαβεῖς παραδόσεις τῆς καθόλου θρησκευτικῆς τῶν Ἑβραίων ζωῆς συνηντήθησαν τὴν 40ὴν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἡμέραν, ἐπὶ ρητῶν διατάξεων τοῦ Νόμου στηριζόμεναι ἀμφότεραι. Ἡ μία εἶναι **ἡ τοῦ καθαρισμοῦ** τῆς μητρὸς ἀπὸ τοῦ νομικοῦ μολυσμοῦ, ὃν προεκάλει ἡ τεκνογονία, καὶ ἡ ἑτέρα **ἡ τῆς ἀφιερώσεως** τῷ Κυρίῳ τοῦ πρωτοτόκου ἄρσενος.

Καί ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν πρώτην παράδοσιν, κατὰ τὸ Λευϊτικὸν (κεφ. 12ον), πᾶσα γυνὴ «ἥτις ἐὰν σπερματισθῇ καὶ τέκῃ ἄρσεν, ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας...... καὶ τριάκοντα ἡμέρας καὶ τρεῖς καθήσεται ἐν αἵματι καθαρῷ αὐτῆς· παντὸς ἁγίου οὐχ ἅψεται καὶ εἰς τὸ ἁγιαστήριον οὐκ εἰσελεύσεται, ἕως οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς». Κατὰ τὴν διάταξιν λοιπὸν ταύτην, ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὡρισμένου τούτου χρόνου, ἡ μήτηρ ὤφειλε νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν ναὸν προσάγουσα τῷ ἱερεῖ «ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἄμωμον εἰς ὁλοκαύτωμα καὶ νοσσὸν περιστερᾶς ἢ τρυγόνα περὶ ἁμαρτίας», τὰ ὁποῖα θὰ ἀνέφερεν οὗτος τῷ Θεῷ ὡς ἐξιλαστήριον θυσίαν, καθαριζομένης οὕτω τῆς μητρὸς ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς ροῆς τοῦ αἵματος αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει δὲ πτωχείας, ὅτε ἦτο ἀδύνατος ἡ προσαγωγὴ τοιαύτης δαπανηρᾶς οἱασδήποτε θυσίας, κατὰ τὴν εἰδικὴν καὶ πάλιν πρόβλεψιν τοῦ Νόμου, ἐπετρέπετο ὅπως προσαχθῶσι δύο τρυγόνες ἢ δύο νεοσσοὶ περιστερῶν πρὸς θυσίαν διὰ τὸν καθαρισμόν.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν δευτέραν παράδοσιν, καὶ ταύτην στηριζομένην ἐπὶ τῆς Ἐξόδου: πᾶν ἄρσεν πρωτότοκον ἀνθρώπου ἢ ζώου, κατὰ τὴν ρητὴν ἀπαίτησιν τοῦ Γιαχβέ, ὤφειλε νὰ ἀφιερωθῇ εἰς Αὐτόν, διότι Οὗτος ἐφείσθη κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Αἰγύπτῳ πληγὴν τῶν πρωτοτόκων Ἰσραηλιτῶν, ὅτε ὁ ἐξολοθρευτὴς ἄγγελος ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου. «Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· ἁγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενὲς καὶ διανοῖγον πᾶσαν μήτραν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἐμοί ἐστι» (Ἔξοδ. 13, 1—2), διότι «ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου, ***ἡγίασα ἐμοὶ πᾶν πρωτότοκον ἐν Ἰσραήλ,*** ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἐμοὶ ἔσονται λέγει Κύριος» (Ἀριθ. 3, 13, πρβλ. καὶ Ἐξοδ. 13. 11. Ἀριθ. 8, 17. 18, 15 κ. ἄλ.).

Κατὰ ταῦτα, πτωχοὶ καὶ μὲ περιωρισμένας προσόδους—φέροντες διὰ

τὴν θυσίαν οὐχὶ ἀμνόν, ἀλλὰ δύο τρυγόνας—πλούσιοι ὅμως εἰς εὐσέβειαν ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωσήφ, καὶ πρὸ πάντων πιστοὶ καὶ ἀκριβεῖς τηρηταὶ τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων τοῦ τε Νόμου καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν Παραδόσεως, ἔρχονται εἰς τὸν ναόν, προσάγοντες ὁμοῦ καὶ τὸ βρέφος Ἰησοῦν, ἵνα ἡ μὲν μήτηρ λάβῃ τὸν νομικὸν καθαρμόν, τυπικῶς τοὐλάχιστον, ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο ἀπαραίτητος αὐτὸς δι' αὐτήν, ὅλως ὑπερφυῶς τέξασαν τὸ θεῖον Βρέφος, τὸ δὲ παιδίον Ἰησοῦς, ἵνα κατὰ τὸν Νόμον, ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεόν, ὡς πρωτότοκον.

Ἡ ἀπέριττος καὶ ποιητικωτάτη διήγησις τοῦ ἱ. Λουκᾶ, τῆς ἱερᾶς ταύτης προσαγωγῆς τοῦ θείου Βρέφους εἰς τὸν ναόν, εἶναι ἀρκούντως σαφής. Λεπτομέρειαι ὅμως τινὲς τοῦ ἱ. κειμένου, ἀπὸ ἐξηγητικῆς ἀπόψεως, γεννῶσιν ἐν τούτοις ἀπορίας τινάς. Καὶ δὴ πρώτη τοιαύτη εἶναι ἡ φράσις τοῦ ἱ. Εὐαγγελιστοῦ (2, 22): «ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι **τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν.**» Ἡ γραφὴ αὕτη ἀπαντῶσα εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα [1]) καὶ βεβαιουμένη κριτικῶς, γεννᾷ αὐτομάτως τὴν ἀπορίαν [2]), ποῖοι πρέπει νὰ νοηθῶσιν ὑπὸ τὸν πληθυντικὸν τοῦτον; Βεβαίως τὸ ἓν πρόσωπον εἶναι αὐτὴ ἡ Μήτηρ Μαρία, ἐφ' ὅσον σαφῶς πρόκειται περὶ καθαρισμοῦ (γυναικός)· ὡς ἕτερον ὅμως πρόσωπον νοητέον ἄραγε αὐτὸ τὸ βρέφος Ἰησοῦς ἢ ἀντιθέτως ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ; Ἀμφότεραι αἱ ὑποθέσεις ἔχουσι τοὺς ὀπαδοὺς καὶ ὑποστηρικτάς των. Κρίνομεν ὅμως πιθανωτέραν τὴν ἀποκλείουσαν τὸ θεῖον βρέφος καὶ δι' ἄλλους λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ δογματικῶς τὸ τοιοῦτον δὲν στηρίζεται, ἅτε ὄντος τοῦ θ. βρέφους Θεοῦ σεσαρκωμένου καὶ γεννη-

---

[1]) Ὅλα τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα, ὁ Ἀλεξανδρινός, ὁ Βατικανὸς καὶ ὁ Σιναϊτικὸς κῶδιξ, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν μεταφράσεων, ἡ συριακή, ἡ κοπτική, ἡ γοτθικὴ καὶ ἄλλαι, παρουσιάζουσι ταύτην, τὴν εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν γραφὴν, ἣν καὶ παραδέχονται ἀνεπιφυλάκτως σχεδὸν πάντες. Μόνη δὲ ἡ Vulgata χρησιμοποιεῖ τὴν ἀντωνυμίαν εἰς ἑνικὸν ἀριθμὸν «dies purgationis ejus», γραφὴ ἥτις ἐπεκράτησε ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Λευϊτικοῦ (12, 6) τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ («ὅταν ἀναπληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι τῆς καθάρσεως **αὐτῆς**»). L. Pirot, La Sainte Bible, τομ. 10ος, Paris 1935. σελ. 47 καὶ Fouard, La vie de N.-S. J.-Christ, τόμ. 2ος, Paris, 1927, σελ. 66

[2]) Τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀκριβῶς ἐκφράζουσι καὶ διάφοροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἐξετάζοντες τὴν ὡς ἄνω γραφὴν **αὐτῶν**. Οὕτω ὁ ***Ὠριγένης*** (ἐν Homiliae in Lucam, ὁμιλ. 14η, Migne, Ε. Π. 13, 1834) λέγει σχετικῶς: «nunc vero in eo quod ait, dies purgationis eorum, non videtur unum significare, sed alterum, sive plures. Ergo Jesus purgatione indiguit, et immundus fuit, aut aliqua sorde pollutus.......» Ἐπίσης καὶ ὁ ἱ. ***Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας***: «Ζητητέον, λέγει, πρῶτον περὶ τίνος γέγραπται τοῦ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν........ Εἰ γὰρ περὶ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου, ἢ περὶ τοῦ μακαρίου Ἰωσὴφ ἢ περὶ τοῦ Κυρίου νομίσει τις λέγεσθαι, ἀσεβήσει.........» (Ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, Migne, Ε. Π. 72, 501.). Τὴν αὐτὴν ἔκπληξιν ἐκφράζει καὶ ὁ ἱ. ***Ἀμβρόσιος*** Migne P. L. 15, 1572), ἀλλὰ καὶ ἄλλοι.

θέντος «οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς» (Ἰωαν. 1, 13), ἀλλὰ προσέτι καὶ διότι καὶ τυπικῶς καὶ νομικῶς δὲν στέκει τοῦτο, ἐφ' ὅσον οὐδαμοῦ τοῦ Νόμου ἀναφέρεται ὅτι τὸ τεχθὲν βρέφος μετέχει τοῦ ῥύπου τῆς μητρός [3].

Δυνάμεθα ἄρα ἀντιθέτως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι νοητέος, ὑπὸ τὸν πληθυντικὸν **αὐτῶν**, καὶ ὁ Ἰωσήφ, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἱερὰν τῶν Ἑβραίων παράδοσιν μετεῖχε καὶ ὁ σύζυγος τοῦ μολυσμοῦ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ ἀφοῦ ἀμφότεροι παρουσιάζοντο πρὸ τοῦ ἱερέως. Ὅτι δὲ τοῦτο ἀσφαλῶς ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν γονέων τοῦ Ἰησοῦ, τοῦτο σαφῶς διαφαίνεται ἐκ τῶν λέξεων τοῦ ἱ. Εὐαγγελιστοῦ: «ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν **τοὺς γονεῖς** τὸ παιδίον Ἰησοῦν», ἀδιάφορον ἐννοεῖται ἐὰν ὁ Ἰωσὴφ νομικῶς μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ φυσικῶς ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου [4].

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

ΔΙΑΚ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

---

[3]) Ὁ Lagrange καὶ κατ' αὐτὸν ὁ L. Pirot (ἐν La S. Bible, τόμ. X, σελ. 47) ἔτι δὲ καὶ ὁ H. Lesêtre (ἐν Vigouroux, Dictionnaire de la S. Bible, ἐν ἄρθρ. Presentation) ὑπὸ τὸν πληθυντικὸν τοῦτον τύπον **αὐτῶν**, ἐμβλέπουσι τὴν Μαρίαν καὶ τὸν Ἰησοῦν, μετὰ τῆς δικαιολογίας ὅτι ἡ ὅλη περικοπὴ τῆς Ὑπαπαντῆς δὲν ἀφορᾷ μεμονωμένα πρόσωπα ἢ πράγματα, ἀλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν κυρίως ὑπόθεσιν, ἥτις εἶναι διττή, ὁ καθαρισμὸς τῆς Μητρὸς καὶ ἡ ἀφιέρωσις τοῦ τέκνου, καὶ τῆς ὁποίας ἑπομένως αὐτὰ εἶναι τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα καὶ νοητέα ὑπὸ τὸ **αὐτῶν**. Κατὰ ταῦτα ὅμως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχεν ἡ λέξις **καθαρισμός**, ἀλλὰ μία ἑτέρα οἱαδήποτε, ἐκφραστικὴ τῆς ὡς ἄνω διττῆς ὑποθέσεως.

[4]) Ν. Δαμαλᾶ, Ἑρμηνεία εἰς τὴν Κ. Δ., τόμ. Β.' Ἀθῆναι, 1892, σελ. 151-152. — Fillion, La Sainte Bible commentée, τόμ. VII, Paris, 1928, σελ. 309—310. καὶ Fillion, La Vie de N. Seigneur J.-Christ, τόμ. I. Paris, 1928, σελ. 299.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Πατριαρχικαὶ Χοροστασίαι.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς (27 τοῦ μ.).

Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον.

Τῷ Σαββάτῳ τῶν Ψυχῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀκούσασα ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Καλλινίκου, ἀνέγνω ἐν τέλει αὐτῆς Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν.

Πατριαρχικὸς Ναός.

—Ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 6ῃ τοῦ μ., ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου Πατριάρχου ΚΠόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ, κατά τε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος, — τῷ Σαββάτῳ τῶν Ψυχῶν (19 τοῦ μ.) ἐλειτούργησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος, — καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς (27 τοῦ μ.) ἐχοροστάτησεν ὁ πανιερ. Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας κ. Παγκράτιος, κηρύξας καὶ τὸν θεῖον λόγον.

— Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου (2 τοῦ μ.), τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἀσώτου (13 τοῦ μ.), τὴν Κυριακὴν τῆς Ἀπόκρεω (20 τοῦ μ.) καὶ κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου τὴν Δευτέραν καὶ Τρίτην τῆς Α.' ἑβδομάδος ἐχοροστάτησεν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Μάξιμος.

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή.

Τῇ 6ῃ τοῦ μ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου Πατριάρχου ΚΠόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ, ἀνακαινιστοῦ τῆς ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης, τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Ἑορτῆς καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἐν αὐτῇ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος, συλλειτουργησάντων τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανοῦ, τοῦ Σχολάρχου τῆς Σχολῆς πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἐκ τῶν Πατρ. ἐφημερίων πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Νικοδήμου. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντιπροσώπευσε κατ' αὐτὴν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Μάξιμος. Παρῆσαν οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ πλῆθος εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Ὀφφίκια.

—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπιβραβεύουσα τὰς πολλαχῶς παρασχεθείσας τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίας τῶν ἐντιμοτ. κυρίων Ἀχιλλέως Μόσχου καὶ Συμεὼν Βαλλιᾶ, μελῶν ἐπὶ μακρὰ ἤδη ἔτη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων, ἀπένειμε τῷ μὲν κ. Ἀχιλλεῖ Μόσχῳ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῷ δὲ κ. Συμεὼν Βαλλιᾷ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Πρωτεκδίκου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὡσαύτως ἐπιβραβεύουσα τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν

ἀφοσίωσιν τοῦ Ἄρχοντος Χαρτουλαρίου κ. Γεωργίου Χόλλεμπαχ, προήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Ρεφερενδαρίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

— Τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Χαρτουλαρίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπένειμε τῷ ἐλλογ. κ. Τιμολέοντι Μουαμελετζόγλου, ἀμείβουσα τὴν ἐπὶ μακρὰ ἔτη ζηλωτὴν διδασκαλικὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Κοινότητι Σταυροδρομίου.

Ἡ εἰς τὰ ὡς ἄνω ὀφφίκια χειροθεσία τῶν διαληφθέντων ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τῇ 22ᾳ τοῦ μηνός.

— Εἰς ἀμοιβὴν τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐνεργοῦ εἰς ἔργα ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος πλησίον ἀγάπης ζηλωτῆς ἐπιδόσεως τοῦ πανοσ. Ἱερομονάχου κ. Ἀγαθαγγέλου Βουτσᾶ, ἱερατικῶς Προϊσταμενεύοντος Ταταούλων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς εἰς τὸ ὀφφίκιον τοῦτο χειροθεσίας αὐτοῦ γενομένης, σεπτῇ Αὐτῆς ἐντολῇ, ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Προύσης κ. Πολυκάρπου κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ τελεσθεῖσάν τῇ 6ῃ τοῦ μ. ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Δημητρίου Ταταούλων θείαν Λειτουργίαν.

Ἐπισκέψεις.

Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα, προσελθόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι :

— Τῇ 5ῃ ὁ ἐντοῦθα Ἐμπορικὸς Ἀκόλουθος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. **Earle Chandler Taylor**, προσελθὼν ὁμοῦ μετὰ τῆς εὐγεν. συζύγου τοῦ ἐνταῦθα Στρατιωτικοῦ Ἀκολούθου τῆς Ἀγγλίας.

— Τῇ 9ῃ ὁ ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐξοχ. κ. Ραφ. Ραφαὴλ μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐντιμ. κ. Στ. Καπετανίδου.

— Αὐθημερὸν ὁ ἐνταῦθα Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐντιμ. κ. Δημ. Τσαγρῆς, ἀπ χαιρετήσας ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

— Τῇ 20ῃ ὁ ἐντιμ. κ. Γεώρ. Σούρλας.

— Τῇ 21ῃ ὁ ἐν ἀποστρατείᾳ Ρουμᾶνος Στρατηγὸς κ. Ἰωάννης Μανωλέσκου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Γραφείου τοῦ Τύπου τῆς Ρουμανικῆς Πρεσβείας κ. **Aurel Decei**, καὶ

— Τῇ 23ῃ ὁ σοφολογιώτατος Ἀρχιραββῖνος τῆς Ἱερουσαλὴμ κ. Χέρτσοκ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πρακτορείου Παλαιστίνης κ. **Ch. Barlos.**

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέφθησαν : τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν κ. Πρεσβευτήν, τὸν Στρατηγὸν κ. Ι. Μανωλέσκου καὶ τὴν Α. Σοφολογιότητα τὸν Ἀρχιραββῖνον ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Μάξιμος, εἰς τὰς τελευταίας δύο ἀντεπισκέψεις ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Διευθύνοντα τὴν Διερμηνείαν τῶν Πατριαρχείων κ. Ἀλέξ. Μελίδην, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπισκεφθέντας τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μελέτιος.

Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

Ἀποφάσει τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐγκριθέντος ἵνα ἡ πλήρωσις τῶν ἱερατικῶν ἀναγκῶν καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐποπτεία τοῦ ἱ. Ναοῦ ἁγ. Δημητρίου Σαρμασικίου ἀνατεθῇ ἐφ' ἑξῆς κατ' ἐπίδοσιν τῷ ἱερατικῶς Προϊσταμένῳ τῆς παρακειμένης ἐνορίας Σαλματομβρουκίου, ὁ ἄχρι τοῦδε ἱερατικῶς Προϊσταμενεύων Σαρμασικίου αἰδεσ. Οἰκονόμος κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος διωρίσθη εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν ἱερατικῶς Προϊσταμένου ἁγ. Νικολάου Τὸπ Καποῦ.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας, ἀσχοληθεῖσα μὲ διάφορα ζητήματα κανονικῆς καὶ γενικῆς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μητροπολίτης Πτολεμαΐδος Κελαδίων.

Μετὰ πολλῆς θλίψεως ἐγνώσθη καὶ ἐνταῦθα ὁ ἐπισυμβὰς τῇ 26ῃ Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους θάνατος τοῦ Μητροπολίτου Πτολεμαΐδος Κελαδίωνος.

Ὁ ἐκλιπὼν ὑπερεβδομηκοντούτης Ἱεράρχης ἦτο εὐρύτατα γνωστὸς καὶ πολλῆς ἀπήλαυεν ἐκτιμήσεως καὶ παρὰ τοῖς ἐνταῦθα ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις. Εἰς Κ/πολιν τὸ πρῶτον ἀφίχθη ἐν ἔτει 1911 ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος ἐν τῇ Ἐπιτροπείᾳ τοῦ Παναγίου Τάφου, ὀνομασθεὶς κατ' Αὔγουστον τοῦ ἐπομένου ἔτους Ἐπίτροπος αὐτοῦ ἐνταῦθα. Τῷ 1914 ἔλαβε πληρεξουσιότητα ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς συσταθείσης τότε Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἀνακίνησιν τοῦ Μοναστηριακοῦ ζητήματος.

Εἰς Μητροπολίτην Πτολεμαΐδος ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1914, ἡ δὲ χειροτονία αὐτοῦ, παρακλήσει τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ, ἐγένετο τῇ 15ῃ Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν τῷ ἐνταῦθα Μετοχίῳ τοῦ Π. Τάφου ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Νικαίας Βασιλείου, Νεοκαισαρείας Πολυκάρπου καὶ Μυτιλήνης Κυρίλλου.

Ἐν ἔτει 1914 ἐπανέκαμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἔνθα πολλὰς προσήνεγκεν ὑπηρεσίας τῇ ἐκεῖ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ. Τῷ 1930 μετέσχεν, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, τῶν συνεδριῶν τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συγκληθείσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, καὶ τῷ 1931 ἀπεστάλη εἰς Συρίαν διὰ τὸ Ἀντιοχικὸν ζήτημα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Δαμιανοῦ (1 Αὐγ. 1931) ἐξελέγη Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, διατελέσας ὡς τοιοῦτος μέχρι Σεπτεμβρίου τοῦ 1934, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μαδάβων Μελίτωνος μέχρι τοῦ 1936, ὅτε ἐπανεξελέγη Τοποτηρητής, παραμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τῆς ἐπικυρώσεως τῆς εἰς Πατριάρχην ἐκλογῆς τοῦ νῦν Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Τιμοθέου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1939.

Ἔκτοτε ἐφησύχαζε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἐπισυμβάσης ἐν τῷ ἐν Ρέμλῃ Μοναστηρίῳ, ὅπου τελευταίως εἶχεν ἀποσυρθῇ πρὸς περίθαλψιν τῆς κλονισθείσης ὑγείας αὐτοῦ.

Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Πτολεμαΐδος Κελαδίων ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων συγχρόνων Ἱεραρχῶν οὐ μόνον τῆς Ἱεροσολυμίτιδος ἀλλὰ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου καθόλου Ἐκκλησίας, ἐν τῷ προσώπῳ δ' αὐτοῦ ἡ Ἱερὰ Ἀδελφότης τοῦ Π. Τάφου ἀπώλεσε φυσιογνωμίαν ἐξέχουσαν καὶ γεραράν, ἐργασθεῖσαν ὑπὲρ αὐτῆς καθ' ἅπασαν τὴν οὐ μικρὰν σταδιοδρομίαν αὐτῆς μετὰ ζήλου καὶ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως.

Τοῦ Μητροπολίτου Πτολεμαΐδος Κελαδίωνος εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

ΚΟΠΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐκλογὴ Πατριάρχου τῶν Κοπτῶν.

Ἀναγινώσκομεν εἰς Αἰγυπτιακὰς ἐφημερίδας τὰ ἑπόμενα :

— Ἀπὸ διετίας ἐχήρευεν ὁ θρόνος τοῦ ἐν Καΐρῳ ἑδρεύοντος Πατριάρχου τῶν Κοπτῶν, ἀποδημήσαντος τοῦ Ἰωάννου ΙΘ' —113ου ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς σειρᾶς τῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Πατριάρχου» θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν —, τὴν δὲ Τοποτηρητείαν ἀσκοῦντος μέχρι τῆς 4ης Φεβρουα-

ρίου 1944 τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γκίρκας Ἰωάσαφ, παλαιοῦ Ριζαρίτου. Εἰδικὸς εἰς τὰ Κοπτικὰ ζητήματα ἐν Καΐρῳ ἐδημοσίευσε σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς ἐνδιαφέροντα περὶ τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς γενομένης ἐκλογῆς.

— Οἱ Κόπται ἀριθμοῦν ἓν ἑκατομμύριον πιστῶν. Ἀνήκουν εἰς τὴν μονοφυσιτικὴν αἵρεσιν καὶ ἀποκαλοῦν ἑαυτοὺς «Ὀρθοδόξους» πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τῶν ἀποχωρισθέντων εἰς τὸν παπισμὸν καὶ προτεσταντισμόν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀποσχισθῇ τὸν 6ον αἰῶνα ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ προηγουμένως παρέσχον πράγματα ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς Δ.′ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς, ἥτις καθώρισε τὰς δύο φύσεις καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ Θεανθρώπου. Ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος οἱ Κόπται, οἵτινες εἶναι Αἰγύπτιοι γηγενεῖς διακρινόμενοι διὰ τὴν νομιμοφροσύνην καὶ ἄκραν πειθαρχικότητα, ἀσκοῦσιν ἀνενοχλήτως τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς δυναστείας Μωχαμὲτ Ἀλῆ.

— Ὡς γνωστὸν ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἐκκλησιαστικῶς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ Κοπτικοῦ Πατριαρχείου ἐν Καΐρῳ, ἐξηρτᾶτο δὲ καὶ κατὰ τὸ τετραετὲς διάστημα τῆς κατοχῆς τῆς Αἰθιοπίας, ὁπότε ὁ παπισμὸς προσεπάθησε νὰ ἐπιφέρῃ διαίρεσιν.

— Ὁ Πατριάρχης ἐκλέγεται ἐκ τῆς τάξεως τῶν Μοναχῶν κατὰ κανόνα ὅμως ὄχι ἀπαράβατον. Ἐκ τῶν Μοναχῶν ἐξελέγη καὶ ὁ ἀποδημήσας εἰς Κύριον Ἰωάννης ΙΘ.′ Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅμως ἡ ἐκλογὴ νὰ γίνεται ὄχι ἐκ τῶν μοναχῶν, ὡς μὴ ἁρμοδίων εἰς τὰς διαχειρίσεις ἰδίως τῆς μεγίστης βακουφικῆς περιουσίας, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἔχοντες ποίμνιον, ζῶσιν ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ ὡς ἐκ τούτου διακρίνονται ἀπὸ τῶν Μοναχῶν, ἀλλ' ἔχουν ἀδιαμφισβητήτως μεγάλην πεῖραν καὶ εἶναι χρησιμώτεροι. Ὑπάρχουν εἴκοσι Κόπται Ἐπίσκοποι ἐκ τῶν ὁποίων εἶχον θέσει ὑποψηφιότητα τρεῖς, ὁ Τοποτηρητής, ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος καὶ ὁ Μαμφαλοὺτ Λουκᾶς, σὺν δύο Μοναχοῖς.

— Λόγῳ τῶν ὀξυνθεισῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ τῆς μερίδος τούτων—μὴ ἀπολύτως βεβαίως ἀδιασπάτου—καὶ τῶν Μοναχικῶν, ἐψιθυρίζετο ὅτι θὰ ἀνεβάλλετο εἰσέτι ἡ ἐκλογή.

— Τὴν 4ην Φεβρουαρίου 1944 διεξαχθείσης ἐκλογῆς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Μεγάρῳ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ νέου Κόπτου Πατριάρχου, ἐξελέγη ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀσσιοὺτ Μακάριος, διὰ ψήφων 1221 ἔναντι 736 ψήφων, ἃς ἔλαβεν ὁ Τοποτηρητής, 178 ὁ Μητροπολίτης Ἱεροσολύμων, 160 ὁ μοναχὸς Σενοῦντα τῆς Μονῆς Μπαραμοὺς (Οὐάντι Νατρούν), 6 ὁ Γκίζης καὶ 5 ὁ «αἰδεσιμώτατος» Ἀθανάσιος Ἄουαντ τῆς Μονῆς Ἐλ Μοχάραχ Μελλάουϊ. Ἡ ἐκλογὴ ἤρχισε τὴν 9ην π. μ. καὶ ἐτελείωσε τὴν 5ην μ.μ. παρουσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Α. Λοῦτφι. Τὴν ἐπομένην ἡ ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη διὰ τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὰ Ἀνάκτορα πρὸς ἔκδοσιν τοῦ σχετικοῦ κυρωτικοῦ Διατάγματος, μεθ' ὃ ὡρίσθη ἡ ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Πατριάρχου Μακαρίου.

— Ὁ νεοεκλεγείς, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκλογήν, μετέβη εἰς Ἀσσιοὺτ διὰ νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸ τέως ποίμνιόν του, τὸ ὁποῖον Τὸν ὑπεδέχθη ἐν μέσῳ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπευφημιῶν. Ἐπέστρεψεν εἰς Κάϊρον τὴν 9ην Φεβ.

(Ταχυδρόμος 3 καὶ 5 Φεβρ. 1944).

Σημ. Σ. Ο.— Οἱ Κόπται — Γύπτιοι, Gib. — ἀπετέλουν ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς κατοχῆς τῆς Αἰγύπτου τὸν αὐτόχθονα πληθυσμόν. Ἀπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἤρξατο ὁ χωρισμός, ἀποτελεσθεὶς περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ. Οἱ μὴ Μονοφυσῖται διεκρίνοντο τῶν Μονοφυσιτῶν διὰ τῆς ὀνομασίας Μελχῖται (Βασιλικοί), τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλέως θεωρουμένου τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπροσώπου τῶν ὀρθοδόξων, οὓς ἐθεώρουν οἱ Κόπται αἱρετικούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΝ ΝΕΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ὀλίγον μετὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα εἰσβολὴν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1941, ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ ἐστάλη εἰς Ἅγιον Ὄρος. Ὁ ἡγέτης καὶ ἡ ψυχή, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀποστολῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ καθηγητὴς τῆς Βυζαντινολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου κ. Dölger. Ὡς βοηθητικὰ μέλη εἶχε παραλάβῃ τοὺς κ. κ. Deindle, Treitcinger, Kress (διὰ τὴν φωτογράφησιν χειρογράφων, εἰκόνων καὶ ἄλλων) καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπιστήμονας Μ. Σιώτην καὶ Ε. Τσινγγιρίδην. Ἡ ἀποστολὴ ἐφοδιασθεῖσα δι' ἐπισήμων γραμμάτων καὶ διὰ συστατικοῦ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου ἐπεσκέφθη τὴν ἐν ταῖς Καρυαῖς Ἀντιπροσωπίαν τῶν Μονῶν παρὰ τῆς ὁποίας καὶ παρέλαβε, κατὰ τὸ εἰωθός, τὸ «ἱεροσφράγιστον γράμμα» διὰ τὴν ἀνὰ τὰς εἴκοσι μονὰς ἐπιστημονικήν της περιοδείαν. Κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος τούτου, τοῦ ὁποίου φωτοτυπία δημοσιεύεται ἐν σελίδι 285 τοῦ γερμανιστὶ οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἐκδοθέντος—ὡς καρποῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀποστολῆς—συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ χώρα τῶν Μοναχῶν ὁ Ἄθως (Mönchsland Athos), ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς ἦτο ὁ ἑξῆς· «ἡ μελέτη τῶν ἐν ταῖς μοναῖς (τοῦ Ἁγίου Ὄρους) ἐντεθησαυρισμένων ἐθνικοθρησκευτικῶν ἡμῶν κειμηλίων καὶ ἡ φωτογράφησις ἀρχαίων κωδίκων καὶ χειρογράφων.»

Τὸ ἐκ 285 σελίδων—ἐξ ὧν 183 φωτοτυπίαι καὶ εἷς γεωγραφικὸς χάρτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους—ἀπαρτιζόμενον νέον τοῦτο περὶ Ἁγίου Ὄρους ἔργον δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὰ σημεῖα τὰ καταχωριζόμενα ἐν τῷ εἰρημένῳ γράμματι τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας. Ὁ Dölger προέταξε διαφόρους μελέτας εἰσαγωγικάς. Ἐν πρώτοις γίνεται λόγος περὶ τῶν διαφόρων σοφῶν τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπισκεψαμένων τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος διὰ μελέτας ἐπιστημονικάς. Ἀναφέρει τοὺς Ρώσσους V. G. Barskij καὶ P. Uspenkij, τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος ἐπεσκέφθη τὸν Ἄθω κατὰ τὰ ἔτη 1726 καὶ 1744, ὁ δὲ δεύτερος κατὰ τὸ 1842. Κατὰ τὸ 1860 διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Ρῶσσος ὡσαύτως P. I. Sevastionof. Μετὰ ταῦτα ἀναφέρει τὸν Γάλλον S. B. Nilloisson, τοὺς Γερμανοὺς Fallmerayer, Ζαχαρίαν von Liegenthal, συγγραφέα τοῦ jus grecoromanum, H. Brockham (1888), ἔπειτα Σέρβους τινὰς καὶ τελευταῖον τὸν ἡμέτερον Σπ. Λάμπρον. Ὁ Dölger παρασιωπᾷ τὸν Ἄγγλον John Covel, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 1677 πρῶτος ἐπεσκέφθη διὰ ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τὸν Ἄθω. Ὁ Ἄγγλος ἱερεὺς («παπᾶς τοῦ περιφανοῦς ἐλτζῆ τῆς ἐγκλητέρας») ἔλαβε συστατήριον γράμμα «πρὸς τοὺς πανοσιωτάτους καὶ αἰδεσιμωτάτους καθηγουμένους καὶ προηγουμένους καὶ λοιποὺς πάντας πατέρας τῆς ἱερᾶς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους» ἀπὸ μέρους τοῦ μέγα τότε ἰσχύοντος Μανωλάκη Μάνου τοῦ ἐκ Καστορίας ἀρχιγουνάρεως. Εἰς τὸ συστατικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσα εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης μου (σ. 192, 193), ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἑξῆς δεικνύοντα ὅτι πρῶτος ὁ Κῶβελ μετέβη εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐπὶ σκοπῷ μελέτης καὶ δημοσιεύσεως χειρογράφων καὶ ἄλλων κειμηλίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους· «παρακαλοῦμέν σας νὰ τὸν δεχθῆτε φιλοφρόνως καὶ δεξιῶς καὶ νὰ τὸν περιφέρετε εἰς ὅλα τὰ ἱερὰ μοναστήρια καὶ οἰκήματα νὰ τὰ θεωρήσῃ διὰ τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχει καὶ νὰ μὴν ἔχῃ κανένα ἐμπόδιον εἰς τοῦτο παρακαλοῦμεν. Μάλιστα ἔχει καὶ πόθον ἂν εὑρίσκεται αὐτοῦ κανένα βιβλίον χειρόγραφον παλαιὸν ὁποῦ νὰ μὴν εὑρίσκεται ἡ στάμπαν νὰ πληρώσῃ νὰ μεταγραφῇ καὶ νὰ σταμπάρῃ διὰ νὰ μεταδοθῇ

καὶ εἰς ἄλλους πολλούς, ὅπερ εἶναι ἔργον ἀξιέπαινον καὶ θεάρεστον». Εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ἐν τῇ συλλογῇ τῶν χειρογράφων τοῦ Covel εὗρον πλεῖστα ὅσα ἐκτυπώματα καὶ ἀπεικονίσεις διαφόρων κειμηλίων καὶ τοπίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Μετὰ σύντομον ἱστορίαν τοῦ Ἄθω, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ καὶ καταλήγουσαν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ἐξετάζεται ἐν τῷ ὑπὸ κρίσιν ἔργῳ ἡ ἐμφάνισις τοῦ μοναχισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν σημείων τούτων δὲν δύναται ὁ συγγραφεὺς νὰ μένῃ ἀνεπηρέαστος ἐκ τῶν περὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προκαταλήψεων τῶν σοφῶν τῆς Δύσεως. Ὁμιλεῖ π.δ.χ. περὶ φανατικοῦ δογματισμοῦ (fanatishe Dogmatismus) τῶν μοναχῶν καὶ περὶ ἄλλων, δι’ὧν ἐκδηλοῦται τὸ ἀνεξάλειπτον μέχρι τῆς σήμερον τῶν ἐσφαλμένων περὶ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀντιλήψεων τῶν ξένων. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων κεφαλαίων παρεμβάλλεται ἓν ἕτερον ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀνάπτυξιν τῆς τεχνης, ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς καὶ ἄλλων. Ἀναφέρεται Πανσέληνος ὁ Θεσσαλονικεὺς καὶ Θεοφάνης ὁ Κρής.

Μετὰ ταῦτα ἄρχεται τὸ εἰκονογραφημένον μέρος μετὰ βραχείας ἱστορίας μιᾶς ἑκάστης μονῆς καταχωριζομένης εἰς τὴν ἔναντι σελίδα τῆς εἰκόνος τοῦ κτιρίου αὐτῆς.

Διὰ λόγους εὐνοήτους οὐδεμία ἄλλη ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ εἰργάσθη μετὰ τόσης ἀνέσεως καὶ μετὰ τόσων εὐκολιῶν ὅσον ἡ τελευταία αὕτη περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος.

Ἀξιοσημείωτα εἶναι ὅσα γράφονται (σ. 94) περὶ τοῦ ἐγγράφου τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὴν ἵδρυσιν τῆς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας. Τὸ αὐτοκρατορικὸν τοῦτο ἔγγραφον, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους 971 ἢ 972 καὶ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ («Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς Ρωμαίων»), ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ δέρματος ὀνομάζεται «τράγος». Εἰς τὴν ἀπέναντι σελίδα (95) δημοσιεύεται φωτοτυπια τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως σπουδαιοτάτου τούτου γραπτοῦ μνημείου. Ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ φυλάσσονται φύλλα ἐκ περγαμηνῆς τοῦ χειρογράφου κειμένου τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὧν ἡ γραφὴ ἀνάγεται εἰς τὸν ἕκτον αἰῶνα. Φωτοτυπίαι δύο σελίδων καταχωρίζονται ἐν τῇ ἀπέναντι σελίδι. Φωτοτυπίαι πλείστων ὅσων πολυτίμων ἀντικειμένων (κειμηλίων) τοῦ Ἄθω κοσμοῦσι πολλὰς σελίδας τοῦ ἐξ ἀρίστου χάρτου βιβλίου τούτου.

Ἐν σελίδι 141 δημοσιεύεται εἰκὼν τῆς Παναγίας, μετὰ σημειώσεων ἱστορικῶν, ὡς πάντοτε, ἐν τῇ ἀπέναντι σελίδι, εὑρισκομένη ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Χιλιανδαρίου. Εἶναι ἐκ μωσαϊκῶν, τοῦ ιβ΄ αἰῶνος καὶ ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου τοῦ ἐνταῦθα Πατριαρχικοῦ ναοῦ.

Δὲν παρέλειψεν ὁ συγγραφεὺς νὰ κάμῃ λόγον καὶ περὶ τῶν πλαστῶν ἐγγράφων τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὰ ὁποῖα ἤρχισαν νὰ δημιουργῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι πατέρες κατὰ τὸν ΙΗ΄ αἰῶνα πρὸς ὑπεράσπισιν διαφόρων δικαίων τῶν μονῶν καὶ τὰ ὁποῖα μόνον δεινοὶ περὶ τὴν παλαιογραφίαν δύνανται νὰ διακρίνωσι. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρεται τὸ «χρυσόβουλλον» (ὁ χρυσόβουλλος λόγος) τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Διογένους φυλασσόμενος ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου καὶ τὸν ὁποῖον ὁ ἀείμνηστος Εὐδόκιμος ὁ Ξηροποταμηνὸς ὁ Κρής, μοναχὸς λόγιος, ματαίως προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὡς γνήσιον ἐν τῇ ὑπ’ αὐτοῦ συγγραφείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους σπουδαίου τούτου συγγράμματος τοῦ Dölger εὑρίσκεται πλουσία βιβλιογραφία ἐν ᾗ παρελαύνουν πολλὰ ὀνόματα ἡμετέρων (παραλειπομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ μακαρίτου Γεδεὼν γράψαντος τὸ ἔργον του «ὁ Ἄθως») καὶ ξένων.

Τὸ ἔργον εἶναι μία ζωντανή—καὶ αἱ φωτοτυπίαι ἀρίστης ἐκφράσεως καθιστῶσιν αὐτὸ περισσότερον ζωντανόν— παράστασις τοῦ Ἄθω, ἢ μᾶλλον τῆς ζωῆς τοῦ Ἄθω, ὑφ’ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις, καὶ ὡς τοιοῦτον δύναται νὰ θεωρηθῇ κόσμημα καὶ πολύτιμον κτῆμα καὶ δ.ἁ τὴν μεγαλυτέραν δημοσίαν Βιβλιοθήκην.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ